Handleiding voor proces naar de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014

Inhoudsopgave

Voorwoord Hans Spekman

Inleiding **4**

Hoofdstuk 1. Kandidaatstelling **6**

1.1 Ledenvergadering uiterlijk 6 december 2012 6
1.2 Ledenvergadering uiterlijk 6 januari 2013 7
1.3 Ledenvergadering uiterlijk 31 maart 2013 9
1.4 Ledenvergadering uiterlijk 5 december 2013 13
1.5 Na de vaststelling van de lijst 19

Hoofdstuk 2. Verkiezingsprogramma **20**

2.1 Ledenvergadering uiterlijk 6 januari 2013 20
2.2 Ledenvergadering uiterlijk 31 maart 2013 21
2.3 Ledenvergadering uiterlijk 5 december 2013 22

Hoofdstuk 3. Campagne **23**

3.1 April 2013: aanstellen campagnecoördinator en campagneleiding 23
3.2 Zomer 2013: schrijven campagneplan 24
3.3 Augustus t/m september 2013: opbouw van de campagneorganisatie 26
3.4 Oktober t/m November 2014: voorbereidingen op de campagne 30
3.5 December t/m maart 2014: campagne! 35

Bijlagen:

Bijlage 1. Datumschema kandidaatstelling 37
Bijlage 2. Profielschetsen raadslid, fractie en fractievoorzitter 41
Bijlage 3. Profielschets wethouder 46
Bijlage 4. Overzicht opleidingen 49

VOORWOORD

Hierbij ontvangt u van het Partijbestuur een handleiding voor het proces naar de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014. Deze handleiding biedt u een chronologische volgorde van activiteiten in de periode tot maart 2014 verdeeld over drie onderdelen: kandidaatstelling, verkiezingsprogramma en campagne. Dit lijkt nog allemaal ver weg, maar de volgende verkiezingen naderen met rasse schreden. In de komende maanden wordt er van u als afdelingsbestuur het nodige verwacht om een aantal belangrijke besluiten voor te bereiden die later dit jaar en begin volgend jaar worden voorgelegd aan de ledenvergadering.

Eind april hebt u van het partijbestuur een datumschema ontvangen. Dit schema is opgesteld op basis van de bepalingen (in deel 5) in de statuten en het huishoudelijk reglement van de partij en beschrijft de formele handelingen die gedurende het proces tot aan maart 2014 verricht moeten worden. Het datumschema vormt de leidraad voor deze handleiding. Let op: de datum voor de gemeenteraadsverkiezingen staat nog niet vast. Mogelijk wordt het verschoven van 5 maart 2014 naar 19 maart 2014. Zodra hier zekerheid over is, dan wordt u hierover geïnformeerd.

Het zoeken, bereiken, enthousiasmeren, verder ontwikkelen en binden van goed gekwalificeerde volksvertegenwoordigers is een verantwoordelijkheid van het afdelingsbestuur en vindt plaats ver voordat de kandidatenlijst wordt opgesteld. Ook het verkiezingsprogramma is een belangrijke verantwoordelijkheid van u als afdelingsbestuur en vormt de inhoud van een mooie succesvolle campagne.

Tot slot wijs ik u op de PvdA-Vooruit!-dag op zaterdag 1 december. Tijdens deze dag worden onder andere workshops gegeven over de belangrijkste momenten in het proces naar 2014. Ik adviseer u om hieraan deel te nemen.

Succes in komende tijd en op naar verkiezingswinst!!

Hans Spekman
Voorzitter PvdA

INLEIDING

In deze handleiding staat het proces beschreven voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014. Aan de hand van belangrijke momenten in de periode naar de verziekingen, worden de activiteiten van het afdelingsbestuur uiteengezet.

Vooraf enkele belangrijke noties:

- Alle genoemde data zijn uiterste termijnen. Het is raadzaam om hiervoor te gaan zitten; bij de keuze van de exacte data voor vergaderingen dient rekening gehouden te worden met het bieden van voldoende tijd voor het verrichten van het gevraagde.
- De datum voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2014 staat niet vast. Omdat 5 maart op Aswoensdag valt, ligt er een voorstel om de verkiezingen twee weken later te houden. Zodra dit bekend is, dan wordt u hierover geïnformeerd.
- In bijlage 4 staat een overzicht van de opleidingen en trainingen die de PvdA aanbied in het kader van de gemeenteraadsverkiezingen.
- Op mijn.pvda staat de button GR2014. Hierop staan alle relevante documenten voor de afdeling met betrekking tot het proces naar de gemeenteraadsverkiezingen in 2014.

Het eerste hoofdstuk gaat over Kandidaatstelling. Hierin komende de volgende activiteiten aan de orde:

Ledenvergadering uiterlijk 6 december 2012
- Doet de PvdA mee aan de verkiezingen en op welke wijze?

Ledenvergadering uiterlijk 6 januari 2013
- Draaiboek proces 2014 vaststellen
- Komt er een ledenraadpleging?
- Gaat het afdelingsbestuur de kandidaatstelling zelf doen, laten ze zich bijstaan door een adviescommissie of wordt er een onafhankelijk commissie ingesteld?

Ledenvergadering uiterlijk 31 maart 2013
- Profielschetsen vaststellen (fractie, fractielid, fractievoorzitter, lijsttrekker, wethouder)
- Vaststellen samenstelling kandidaatstellingscommissie
- Opdracht aan kandidaatstellingscommissie vaststellen

Ledenvergadering uiterlijk 5 december 2013
- Vaststellen van de gehele lijst
- Eventuele bekrachtiging uitleg lijsttrekkerverkiezing

Na de vaststelling van de lijst
- OSV
- Kandidaatstelling bij gemeentesecretaris

Het tweede hoofdstuk gaat over het schrijven van een verkiezingsprogramma. Hierin komende de volgende activiteiten aan de orde:

Ledenvergadering uiterlijk 6 januari 2013
- Samenstelling programmacommissie vaststellen
- Opdracht voor programmacommissie vaststellen

Ledenvergadering uiterlijk 31 maart 2013
- Voorleggen werkplan programmacommissie
- Planning inclusief inspraakmomenten

Ledenvergadering uiterlijk 5 december 2013
- Vaststellen verkiezingsprogramma

Het derde hoofdstuk gaat over campagne. Hierin komende de volgende activiteiten aan de orde:

April 2013:
- Aanstellen campagnecoördinator en campagneleiding

Zomer 2013
- Schrijven campagneplan

Augustus t/m september 2013
- Opbouw van de campagneorganisatie

Oktober t/m November 2014
- Voorbereidingen op de campagne

December t/m maart 2014
- Campagne!

Mocht u in de komende periode tot aan de verkiezingen vragen hebben over het proces, de handleiding of een advies willen over de invulling van het proces, dan kunt u terecht bij de bestuurssecretaris Lobke Hurkmans: lhurkmans@pvda.nl

HOOFDSTUK 1. Kandidaatstelling

Dit hoofdstuk bevat een uitgebreide beschrijving van de stappen die gezet moeten worden met betrekking tot de kandidaatstelling voor de gemeenteraadsverkiezingen. Aan de hand van de vier belangrijkste ledenvergaderingen worden de besluiten en acties beschreven. Het datumschema proces 2014 is de leidraad voor dit hoofdstuk.

Het afdelingsbestuur is verantwoordelijk voor de te volgen procedure en ook voor een zorgvuldige communicatie naar de leden, de fractie en de wethouders. De afdelingsvergadering is het hoogste gezag binnen de afdeling. Het afdelingsbestuur legt verantwoording af aan de ledenvergadering. In de voorbereiding worden alle belangrijke besluiten genomen door de ledenvergadering.

1.1. LEDENVERGADERING UITERLIJK 6 DECEMBER 2012

Uit het datumschema:
November 2012:
Afdelingsbestuur bereidt het draaiboek voor de voorbereidingen van de gemeenteraadsverkiezingen voor en de besluitvorming erover.

Uiterste datum: 6 december 2012
(15 maanden voor de datum van de gemeenteraadsverkiezingen)
De afdelingsvergadering besluit of er wordt deelgenomen aan de gemeenteraadsverkiezingen en op welke wijze. De afdelingsvergadering besluit over samenwerking met andere partijen; indien besloten wordt om samen met een andere partij een kandidatenlijst op te stellen, worden alle werkzaamheden zoveel mogelijk op dezelfde wijze georganiseerd als in het geval dat de partij zelfstandig een kandidatenlijst zou indienen.

Voorbereidingen op de ledenvergadering van 6 december 2012

In de reglementen staat dat de afdelingsvergadering uiterlijk 15 maanden voorafgaand aan de verkiezingsdatum een besluit neemt of er deelgenomen wordt aan de verkiezingen en op welke wijze dit zal gebeuren. Het partijbestuur verzoekt de afdeling om haar van het besluit op de hoogte te stellen. U kunt dit mailen aan de bestuurssecretaris, Lobke Hurkmans via lhurkmans@pvda.nl

In de meeste afdelingen doet de PvdA mee aan de verkiezingen onder de eigen statutaire naam en met een eigen lijst. Er kan echter voor gekozen worden om een lijstcombinatie aan te gaan. Een lijstcombinatie is een gezamenlijke kandidatenlijst waarop leden van PvdA én andere politieke groeperingen staan met een gezamenlijk programma. Boven deze lijst kunnen de namen van de betreffende groeperingen genoemd worden (Bv. PvdA/GroenLinks), maar er kan ook gekozen worden voor een naam waarin de landelijk statutaire namen niet genoemd worden, zoals Progressief Oegstgeest.)

De afdelingsvergadering besluit over samenwerking met andere partijen. Indien besloten wordt om met een andere partij een kandidatenlijst op te stellen, worden alle werkzaamheden zo veel mogelijk op dezelfde wijze georganiseerd als in het geval dat de partij zelfstandig een kandidatenlijst zou indienen. Bovendien dient in dat geval de ledenvergadering waarop de lijst wordt vastgesteld (en het verkiezingsprogramma) gezamenlijk met de betreffende andere partij gehouden worden.

Denk in deze periode ook aan:
Het instellen van een scoutingcommissie - De Partij van de Arbeid heeft de ambitie om op alle niveaus de beste volksvertegenwoordigers en bestuurders te leveren, die overtuigend en daadkrachtig het sociaaldemocratische gedachtegoed weten te vertalen naar de praktijk. Het zoeken, bereiken, enthousiasmeren, verder ontwikkelen en binden

van goed gekwalificeerde volksvertegenwoordigers is een verantwoordelijkheid van het afdelingsbestuur en vindt plaats ver voordat de kandidatenlijst wordt opgesteld.
Er bestaat geen kant-en-klaar recept dat voor alle afdelingen toepasbaar is en hetzelfde resultaat oplevert. Er zijn ruim 400 PvdA-afdelingen, elk met een andere combinatie van omvang, cultuur, problematiek en kansen. Op de mijn.pvda staat de button GR2014. Hierop staat een uitgebreide handleiding over het scouten van politiek talent.

Laat de leden weten hoe zij kunnen bijdragen - De weg naar de verkiezingen vraagt veel. Inzet van onze partijgenoten. Vele handen maken het werk lichter. Informeer de leden over de uitdagingen waar het afdelingsbestuur voor staat. Laat de partijgenoten in de afdeling weten hoe zij een bijdrage kunnen leveren.

1.2. LEDENVERGADERING UITERLIJK 6 JANUARI 2013

Uit het datumschema:
Uiterste datum: 5 januari 2013 (14 maanden voor de datum van de gemeenteraadsverkiezingen)
- De afdelingsvergadering stelt het draaiboek vast voor de voorbereidingen van de gemeenteraadsverkiezingen. Daaronder vallen in elk geval de werkwijze bij het opstellen van het ontwerpverkiezingsprogramma, de profielschets en de ontwerpkandidatenlijst. Het is belangrijk in het draaiboek een tijdpad op te nemen waarin alle werkzaamheden vermeld staan.
- Ook wordt in deze vergadering besloten of er een ledenraadpleging wordt gehouden voor de vervulling van de positie van de lijsttrekker (art. 5.3 lid 4 HHR). Wanneer besloten wordt tot een ledenraadpleging, dan dient dit, in verband met de ondersteuning vanuit het partijbureau, voor 1 februari 2013 gemeld te worden aan de bestuurssecretaris.
Let op: als tijdens deze vergadering besloten is om het niet te doen, kan dat niet op een later moment veranderd worden.
- Daarnaast wordt besloten of de ontwerpkandidatenlijst wordt opgesteld door het afdelingsbestuur (eventueel terzijde gestaan door een adviescommissie) of door een onafhankelijke kandidaatstellingscommissie. Indien gekozen wordt voor het laatste dienen de commissieleden door de afdelingsvergadering worden benoemd. (art. 5.3 lid 7 HHR).
- Op deze afdelingsvergadering wordt tevens vastgesteld op welke wijze de fractie geadviseerd wordt inzake de keuze van de kandidaat-wethouder(s) en of daar een aparte selectiecommissie voor zal worden ingesteld.

Voorbereidingen op de ledenvergadering van 6 januari 2013
In de laatste maanden van 2012 stelt het afdelingsbestuur een draaiboek op, waarin zij omschrijft hoe zij de belangrijkste aspecten van de kandidaatstelling (maar ook het verkiezingsprogramma) wil inrichten. De hierboven genoemde beslispunten worden voorbereid en in een planning gezet om voor te leggen aan de algemene ledenvergadering (ALV).
Let op: De besluiten die in deze ALV genomen worden en het draaiboek vormen, kunnen op een later moment niet veranderd of teruggedraaid worden. Ook kunnen besluiten niet uitgesteld worden.

De vergadering
Indien het op voorhand duidelijk is dat de afdeling deelneemt aan de gemeenteraadsverkiezingen met een eigen lijst van de partij, ligt het voor de hand dat de eerder genoemde besluiten (deelname/samenwerking, december 2012 en ledenraadpleging, januari 2013) in één vergadering worden genomen. Het meest logisch moment is een combinatie tijdens de vaste ledenvergadering in het laatste kwartaal van het jaar, waar ook de begroting wordt vastgesteld. De uiterste datum waarop deze vergadering gehouden kan worden is 6 januari 2013.

Mocht het bestuur een wijziging willen voorstellen ten opzichte van de vorm waarmee de afdeling in 2010 deelname aan de verkiezingen, bijvoorbeeld in een lijstencombinatie, dan adviseren we om wel gebruik te maken van een tweetal vergaderingen op verschillende data. Hetzelfde geldt in het geval u gevoeligheden/emoties verwacht die nog niet geheel zijn uitgesproken en die mogelijk een besluit over deelname in één en dezelfde vergadering zou kunnen blokkeren.

Een lijsttrekkerverkiezing
Sinds de verkiezing van Wouter Bos tot politiek leider (en daarmee tot lijsttrekker voor de Tweede Kamerverkiezingen) en de besluitvorming op het congres in 2003 hebben diverse landelijke en lokale ledenraadplegingen plaatsgevonden. Bij een ledenraadpleging in de afdeling, wordt de afdeling gevraagd schriftelijk of per internet te stemmen over de lijsttrekker. Het is een middel om de hele afdeling te betrekken bij de kandidaatstelling en voorkomt dat alleen de trouwe bezoekers van de afdelingsvergaderingen zich hierover uitspreken. Daarbij kunnen de debatten en de kandidaat-lijsttrekkers rekenen op de nodige lokale media-aandacht. Er zitten ook nadelen aan het organiseren van een lijsttrekkerverkiezingen. Houd er rekening mee dat partijgenoten moeten worden ingezet om zich te verdiepen in de procedurele kant, er moeten debatten worden georganiseerd, persberichten worden geschreven, etc. Verder moet de afdeling een financieel plaatje maken. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het drukken en verzenden van stembiljetten.

Aan de procedure voor het houden van een ledenraadpleging zijn voorwaarden verbonden. Zo moeten er in ieder geval twee kandidaten zijn. Daarbij dient elke kandidaat de aanmelding vergezeld te laten gaan met minstens 10% handtekeningen van de stemhebbende leden van de afdeling, dan wel 50 handtekeningen indien de afdeling minstens 500 of minder leden telt. Een andere belangrijke voorwaarde is dat alle kandidaten geschikt zijn voor het lijsttrekkerschap. De kandidaten moeten voldoen aan het profiel dat het afdelingsbestuur opstelt en voorlegt aan de ALV. Later in dit hoofdstuk zal dieper ingegaan worden op kosten en de procedure.

Voor de ledenraadpleging is een speciale 'ledenraadpleegtool' ontwikkeld. Een digitaal instrument dat rekening houdt met de Statuten en het Huishoudelijk Reglement van de PvdA, alsmede de privacybescherming. Wanneer u als afdeling besluit een lijsttrekkerverkiezing te gaan organiseren, dan dient u dit voor 4 februari 2013 door te geven aan de bestuurssecretaris. Na deze datum wordt een inventarisatie gemaakt van de afdelingen die een ledenraadpleging gaan houden. Voor deze afdelingen zal een specifiekere uitleg komen over de procedure, de uitvoering en het gebruik van de ledenraadpleegtool.

Wanneer geen lijsttrekkerverkiezing gehouden wordt, dan beslist de kandidaatstellingscommissie over plaats 1 op de ontwerplijst voor de ledenvergadering.

Het kandidaatstellingswerk
Het afdelingsbestuur draagt de verantwoordelijkheid dat in het najaar van 2013 een ontwerpkandidatenlijst wordt voorgelegd aan de leden. Hiervoor dient het afdelingsbestuur twee keuzes te maken. De eerste: doet het afdelingsbestuur het zelf of een onafhankelijke commissie? En ten tweede: als het afdelingsbestuur het zelf doet, laten ze zich dan bijstaan door een adviescommissie of niet?
Er zijn dus drie manieren om tot een ontwerpkandidatenlijst te komen:
- Het afdelingsbestuur voert de gehele kandidaatstelling zelf uit. Het afdelingsbestuur moet hiervoor groot genoeg zijn. Er moeten minstens drie bestuursleden ‘overblijven’, die zich niet kandidaat hebben gesteld. Wanneer dit niet het geval is, dan moet er een onafhankelijk commissie worden ingesteld.
- Er wordt een onafhankelijke kandidaatstellingcommissie ingesteld. Deze commissie stelt, na overleg met de fractie, de conceptprofielschets en de ontwerpkandidatenlijst op en legt deze rechtstreeks voor (en verdedigt deze) aan de afdelingsvergadering. De

leden van deze commissie worden benoemd door de ledenvergadering. Het afdelingsbestuur faciliteert het proces.
- Het afdelingsbestuur laat zich bijstaan door een adviescommissie waarin naast bestuursleden enkele 'externen' deelnemen. De adviescommissie zoekt, spreekt en brengt advies uit over de lijstvolgorde. Het afdelingsbestuur stelt de ontwerpkandidatenlijst vast, legt deze aan de afdelingsvergadering voor en verdedigt de lijst.

Selectie- en benoemingsprocedure wethouders
De Gemeentewet bepaalt dat een wethouder benoemd wordt door de gemeenteraad. Formeel heeft het afdelingsbestuur hier geen zeggenschap over. Het is echter raadzaam om (vooraf en) in de kandidaatstellingsperiode na te denken over de mogelijke 'wethouderabele' kandidaten. Vanwege de diversiteit van de afdelingen, is er geen verplichte procedure met betrekking tot het selecteren van mogelijke wethouders. Om voor de afdeling tot de best pasbare werkwijze te komen, heeft het partijbestuur in 2008 een brochure uitgegeven genaamd 'Advies benoemingsprocedure wethouders'. Hierin wordt u stap voor stap geleid door de relevante vragen die u zichzelf dient te stellen voor zowel de selectieprocedure, het al dan niet bekendmaken van de kandidaat-wethouders en de eventuele plaatsing op de kandidatenlijst. Wij raden u dringend aan kennis te nemen van deze brochure. Een minimale eis aan een selectie- en benoemingsprocedure voor wethouders is het samenstellen van een profiel van de wethouder en deze voorleggen aan de ALV.

1.3. LEDENVERGADERING UITERLIJK 31 MAART 2013

Uit het datumschema:
Februari 2013:
Het afdelingsbestuur, dan wel de onafhankelijke kandidaatstellingscommissie indien daarvoor gekozen is, stelt in overleg met de gemeenteraadsfractie/fractievoorzitter de profielschets op van de toekomstige gemeenteraadsfractie. De profielschets bevat een advies betreffende de gewenste samenstelling van de fractie en de eisen waaraan de individuele fractieleden moeten voldoen. Aparte aandacht wordt besteed aan de lijsttrekker, de fractievoorzitter en de wethouder(s). Bij de samenstelling van de fractie wordt gestreefd naar een gelijke vertegenwoordiging qua sekse en naar een evenwichtige spreiding qua leeftijd en diversiteit.

Voorbereidingen op de ledenvergadering van 31 maart 2013
Nadat de eerste formele stappen gezet zijn in het najaar van 2012 gaat het afdelingsbestuur door met het treffen van de voorbereidingen richting de leden vergadering in het voorjaar. De afdelingsvergadering heeft op een aantal terreinen kaders vastgesteld en heeft het draaiboek vastgesteld. Het afdelingsbestuur komt in de voorjaarsvergadering van 2013 terug met een verfijning of een voorstel voor uitvoering. Het afdelingsbestuur legt de vergadering een aantal onderwerpen voor:

1. Vaststelling leden van de adviescommissie kandidaatstelling of onafhankelijke kandidaatstellingcommissie
2. Vaststelling opdracht aan de adviescommissie of onafhankelijke kandidaatstellingcommissie
3. Vaststelling van de profielschets, mits het niet om een onafhankelijke kandidaatstellingcommissie gaat

De onafhankelijke kandidaatstellingscommissie of adviescommissie kandidaatstelling
Als de ledenvergadering besluit een (bestuurs)adviescommissie kandidaatstelling of een onafhankelijke kandidaatstellingscommissie in te stellen, dan gaat het afdelingsbestuur op zoek naar geschikte commissieleden.
De samenstelling moet vooral divers zijn. Denk hierbij aan mensen met ruime maatschappelijke ervaring, met politiek bestuurlijke ervaring, een gezonde dosis

mensenkennis, personen die niet te dicht op de huidige lokale politiek zitten en ook geen ambities hebben op dat terrein en/of partijgenoten met een groot netwerk in de gemeente. U kunt daarbij overwegen om iemand van buiten de afdeling in de commissie te laten plaatsnemen; iemand die bijvoorbeeld goed is in gesprektechnieken. Denk ook aan een evenwicht in geslacht, leeftijd, achtergrond, etc. Het is raadzaam om een commissie samen te stellen bestaande uit een oneven aantal. Dit voorkomt dat bij stemmen een situatie ontstaat waar geen meerderheid uitkomt.

In het geval het een onafhankelijke commissie betreft, dient de ledenvergadering de samenstelling vast te stellen. Dit geldt niet *per se* voor de samenstelling van een adviescommissie. Strikt genomen hoeft dat niet omdat het afdelingsbestuur de keuze heeft gemaakt de ontwerplijst zelf samen te stellen, maar voor het vele werk dat hiermee samenhangt een adviescommissie in het leven te roepen. Omwille van het draagvlak en de transparantie voor de procedure in de afdeling is het wel raadzaam om de samenstelling ter goedkeuring voor te leggen.

Opdracht aan adviescommissie kandidaatstelling
In de situatie dat de afdeling heeft besloten dat het afdelingsbestuur zelf de kandidaatstelling voor haar rekening neemt en dat het afdelingsbestuur zich laat bijstaan door een adviescommissie, formuleert het afdelingsbestuur een opdracht aan de adviescommissie. Deze opdracht is aanvullend aan de profielschets. Tezamen vormen zij de belangrijkste basis waarop het afdelingsbestuur het advies over de ontwerplijst zal beoordelen. De opdracht bestaat onder andere uit:

- Planning: op welke data wil het afdelingsbestuur het advies ontvangen, vóór welke datum dient de commissie kenbaar de maken aan de sollicitanten of zij worden toegelaten tot de procedure, op welk moment geeft de beoogd lijsttrekker advies over de ontwerplijst, op welke datum wordt de lijst vastgesteld, momenten dat de voortgang met het bestuur wordt besproken. Let op: alleen een beoogd lijsttrekker die gekozen is door een ledenraadpleging, heeft bevoegdheden ten opzichte van de ontwerpkandidatenlijst/verkiezingsprogramma.

- De voorwaarden waaraan de lijst moet voldoen en/of de punten waar de adviescommissie rekening moet houden. Zijn er wensen met betrekking tot bijvoorbeeld de m/v-verdeling op de lijst. Dit kan variëren van het om-en-om-principe, minimaal 3 bij de eerste 10, 50% over de hele lijst. Wenst het afdelingsbestuur bij de eerste 10 op de lijst uit elke wijk van de stad of vanuit elk dorp in de gemeente tenminste één kandidaat? Wat zijn de wensen met betrekking tot vernieuwing op de lijst, diversiteit, leeftijdsverdeling?

- Een omschrijving van de rol van de commissie: welke keuzes zijn gemaakt voor de lijsttrekker en kandidaat-wethouders en welke rol heeft de commissie hierin.

- Weergeven van de verhoudingen: de adviescommissie brengt advies uit aan het afdelingsbestuur. Het bestuur stelt de ontwerplijst vast.

- Wanneer er verslagen van voortgangsgesprekken beschikbaar zijn, dan moet afgesproken worden wanneer deze beschikbaar gesteld worden aan de (voorzitter van) de adviescommissie.

- De commissie dient geïnformeerd te worden over de mogelijkheid kandidaten niet toe te laten tot de procedure indien iemand aanwijsbaar niet voldoet aan het profiel of dat de verwachting is dat de sollicitant de partij schade kan berokkenen (art. 5.5 lid 5).

- In de opdracht kan ook een verband gelegd worden met de politieke punten waarop de nieuwe fractie zich gaat profileren; gaat wijkvernieuwing een grote rol spelen of thema's als veiligheid, integratie, onderwijsvernieuwing etc.? Als dat bekend is, kan dat in het

fractieprofiel verwerkt worden en kunnen kandidaten op hun specifieke deskundigheid geselecteerd worden. Voor de opdracht geldt hetzelfde als de samenstelling van de adviescommissie: strikt genomen hoeft de ledenvergadering zich hier niet voor over uit te spreken. Met dezelfde argumenten als eerder genoemd adviseren wij u om ook de opdracht vast te laten stellen door de afdelingsvergadering.

De profielschets
Het is de taak van het afdelingsbestuur of de onafhankelijke adviescommissie om, na overleg met de gemeenteraadsfractie, de profielschets op te stellen en voor te leggen aan de afdelingsvergadering. De profielschets is een omschrijving van de meest gewenste samenstelling van de fractie en de eisen waaraan individuele fractieleden moeten voldoen. In de profielschets wordt apart aandacht besteed aan de lijsttrekker en de functie van wethouder. In de profielschets wordt in elk geval opgenomen dat bij de samenstelling van de fractie wordt gestreefd naar een gelijke vertegenwoordiging qua sekse en naar een evenwichtige spreiding qua leeftijd en diversiteit.

De partijreglementen schrijven voor dat bij het opstellen van de profielschets van de toekomstige gemeenteraadsfractie altijd wordt overlegd met de zittende gemeenteraadsfractie. In de profielschets wordt apart aandacht besteed de fractievoorzitter.

Individuele kwaliteiten voor het raadslidmaatschap – De profielschets geeft u de kans om duidelijk te maken welke kwaliteiten worden gevraagd aan een PvdA-raadslid in uw gemeente. Maar de inhoud van de profielschets is meer dan een opsomming van kwaliteiten waarop geselecteerd zal worden.
De profielschets moet ook een wervend karakter hebben waarmee geïnteresseerden overtuigd raken om zich te melden als kandidaat-raadslid en een goed beeld geven waar de partij ideologisch voor staat. Geef in de profielschets ook een realistische schets van de taken die een raadslid heeft en hoeveel tijd ermee gepaard gaat. Een voorbeeld profiel van een raadslid staat in bijlage 2.

Het fractieprofiel - Fracties zijn idealiter een afspiegeling van de bevolking. Dus een mengeling van mannen en vrouwen, jong en oud, autochtoon en allochtoon, mensen met verschillende opleidingsniveaus, mensen werkzaam bij de overheid en in het bedrijfsleven, etc. Voor het goed functioneren van een fractie is een mix nodig van generalisten, specialisten en 'echte' volksvertegenwoordigers. Kleine fracties kunnen proberen deze mix te vinden in combinatie met de steunfractie. Fractiewerk is teamwerk, fractieleden moeten zich verbonden voelen met het werk van de ander en bereid zijn om, waar nodig, steun te bieden. Een voorbeeld van een fractieprofiel en van fractievoorzitter staat in bijlage 2. Op de mijn.pvda staat de button GR2014. Hierop staat ook een handleiding diversiteit.

Profiel Lijsttrekker –De lijsttrekker voldoet idealiter aan alle gevraagde kwaliteiten in de profielschets. Daarnaast worden er aan de lijsttrekker aanvullende eisen gesteld.
De lijsttrekker is een sociaal democraat in hart en nieren en een aansprekende persoonlijkheid met politieke ervaring. De lijsttrekker heeft uitstraling, weet mensen te winnen voor onze idealen, heeft een herkenbare eigen stijl en heeft daarmee werfkracht voor de PvdA. De lijsttrekker is het boegbeeld van de lokale PvdA. De lijsttrekker geniet dan ook bekendheid binnen de lokale PvdA, binnen de gemeente en heeft natuurlijk uitstekende contacten met de media. De lijsttrekker heeft een duidelijke visie over de toekomst van de gemeente en de rol van de sociaaldemocratie. Hij weet deze visie op enthousiaste wijze over te brengen. Het afdelingsbestuur stelt een specifieker profiel op en legt dit voor aan de ALV.

Profiel wethouder – van een wethouder (bestuurder) worden andere kwaliteiten gevraagd dan van een raadslid (volksvertegenwoordiger). Er zit natuurlijk wel enige overlap. Voor de helderheid bieden we een standaard PvdA-wethoudersprofiel dat u naar gelang uw

lokale wens en situatie zelf verder kunt inkleuren. Een voorbeeld van een profielschets voor wethouders staat in bijlage 3. Op de mijn.pvda staat de button GR2014. Hierop staat ook een handleiding wethoudersbenoeming.

Bestuurslid en tevens kandidaat
Indien het afdelingsbestuur de ontwerpkandidatenlijst zelf opstelt, nemen bestuursleden die kandidaat zijn, voornemens zijn zich kandidaat te stellen of nauwe betrekkingen hebben met beschikbare kandidaten, tot aan de vaststelling van de kandidatenlijst geen deel aan de activiteiten m.b.t. de opstelling van de kandidatenlijst. Hetzelfde geldt bij het besluit voor het instellen van een onafhankelijke kandidaatstellingscommissie. Wethouders of fractieleden kunnen geen deel uitmaken van een dergelijke commissie. Mocht dit leiden tot een mankrachtprobleem in het afdelingsbestuur, zorg er dan voor dat het bestuur tijdig op orde is.

Van nauwe betrekkingen wordt gesproken als mensen in de persoonlijke of zakelijke sfeer niet vrij staan tegenover elkaar, dit mede naar het gevoelen anderen die erbij betrokken zijn. In de persoonlijke sfeer kan het gaan om partners, eerste of tweedelijns bloedverwantschap (moeder - zoon, twee zussen), maar ook mensen van wie het bekend is dat ze een slechte verhouding met elkaar hebben. In de zakelijke sfeer kan het gaan om een werkgever-werknemerrelatie, maar ook om een opdrachtgeverrelatie of het gemeenschappelijk deel uitmaken van een bestuur of directie.

Na de ledenvergadering
Na de ledenvergadering maakt het afdelingsbestuur bekend aan alle leden in welke periode en voor welke datum (3 september 2013) kandidaten voor de kandidatenlijst zich kunnen melden en op welke wijze dit moet gebeuren. In geval er in de januarivergadering besloten is om voor de positie van de lijsttrekker een ledenraadpleging te houden (indien er uiteraard meer dan een geschikte kandidaat is), dan wordt ook bekendgemaakt tot welke datum (maandag 1 oktober 2013) partijgenoten zich hiervoor kunnen kandideren. Tevens wordt de vastgestelde profielschets onder de aandacht gebracht en wordt alle informatie op de website gezet.

Houdt in deze periode ook rekening met
Voortgangsgesprekken / Eindgesprekken
Vanaf de installatie van de nieuw verkozen gemeenteraad, is het afdelingsbestuur verantwoordelijk om de gemeenteraadsfractie, de afzonderlijke fractieleden en eventuele wethouders te volgen. Een belangrijk aspect daarvan betreft het voeren van voortgangsgesprekken, die de gelegenheid geven over en weer te reflecteren op de ontwikkeling van een raadslid of een wethouder. In het voorjaar van 2013 start de eindevaluatie.
In deze fase komt de vraag aan bod of progressie is geboekt en of het raadslid een nieuwe periode ambieert. Bij gesprekken die gevoerd worden in de aanloop naar een nieuwe kandidaatstelling voor de gemeenteraadsverkiezingen waarbij het raadslid overweegt kandidaat te zijn, kan het afdelingsbestuur of de commissie die de gesprekken voert, een indicatie geven van de steun die de betrokkene hierbij kan verwachten.
De fractievoorzitter heeft een belangrijke rol in het verschaffen van inlichtingen aan het afdelingsbestuur of de commissie over het functioneren van de leden van de fractie en van de wethouder. De fractievoorzitter kan aan de gesprekken deelnemen (art 5.12 lid 7 en 8).
De verslagen van de voortgangsgesprekken, evenals eventueel daarmee verbonden commentaar van degene met wie is gesproken, worden vertrouwelijk ter beschikking gesteld aan het afdelingsbestuur, onafhankelijke kandidaatstellingcommissie of de adviescommissie ter voorbereiding van de ontwerpkandidatenlijst (art.5.12 lid 10 HHR).

1.4. LEDENVERGADERING UITERLIJK 5 DECEMBER 2013

Uit het datumschema:
April 2013:
Aan de leden van de afdeling wordt bekendgemaakt in welke periode en voor welke datum (maandag 3 september 2013) men zich kandidaat kan stellen en op welke wijze dit moet gebeuren.
In geval er in de januarivergadering besloten is om voor de positie van de lijsttrekker een ledenraadpleging te houden (indien er uiteraard meer dan een geschikte kandidaat is) dan wordt ook bekendgemaakt tot welke datum (maandag 1 oktober 2013) partijgenoten zich hiervoor kunnen kandideren. Kandidaten voor het lijsttrekkerschap dienen hun aanmelding vergezeld te doen gaan van handtekeningen van minstens 10% van de stemhebbende leden van de afdeling, of bij afdelingen met minstens 500 leden minstens 50 handtekeningen van stemhebbende leden van de afdeling.
Tevens wordt de vastgestelde profielschets onder de aandacht gebracht.

Maandag 3 september 2013
Namen van leden die zich kandidaat stellen zijn in het bezit van het afdelingsbestuur. De aanmelding dient vergezeld te gaan van een motivatie waarom de desbetreffende persoon zich kandidaat stelt. Zodra de afdelingssecretaris de aanmelding ontvangt zendt hij de interne bereidverklaring en erecode toe aan betreffend lid. Beide dienen ondertekend retour gestuurd te worden en dienen voor 10 september 2013 bij de secretaris binnen te zijn.

Maandag 10 september 2013
- De door de kandidaten ingevulde en ondertekende interne bereidverklaring en gedragscode dienen in het bezit van het afdelingsbestuur te zijn. (Pas dan is een kandidatuur formeel.)
- Start door afdelingsbestuur (al dan niet terzijde gestaan door een adviescommissie) of onafhankelijke kandidaatstellingscommissie van het opstellen van de ontwerpkandidatenlijst.
- het afdelingsbestuur dient te checken of de kandidaat een contributieachterstand heeft. (Ook wanneer het gaat om zittende raadsleden als het gaat om de 3% voor leden met een politieke functie binnen de partij.)
NB: Voor de werkzaamheden rond het opstellen van de ontwerpkandidatenlijst (waaronder het voeren van gesprekken met kandidaten) dienen tenminste zes weken te worden gereserveerd.

Maandag 1 oktober 2013
Sluitingsdag voor het melden van kandidaten voor het lijsttrekkerschap. Deze aanmelding dient vergezeld te gaan van minstens 10% handtekeningen van stemhebbende leden van de afdeling, dan wel 50 handtekeningen indien de afdeling minstens 500 leden telt (art. 5.4 lid 3 HHR). Indien zich twee of meer geschikte kandidaten voor het lijsttrekkerschap hebben gemeld, vindt in de periode van zaterdag 27 oktober tot en met dinsdag 6 november 2013 een ledenraadpleging plaats. Het afdelingsbestuur controleert of de handtekeningen afkomstig zijn van leden van de desbetreffende afdeling. Het afdelingsbestuur laat kandidaten de interne bereidverklaring en erecode tekenen door de kandidaten.

Zaterdag 27 oktober tot en met dinsdag 6 november 2013
Ledenraadpleging over het lijsttrekkerschap. Het afdelingsbestuur kan een aanbeveling ten aanzien van de kandidaten meesturen. (art. 5.6 lid 4 HHR)

Woensdag 7 november 2013

Vaststelling en bekendmaking van de uitslag van de ledenraadpleging over het lijsttrekkerschap. De uitslag van de ledenraadpleging heeft geen betekenis als de som van het aantal geldig uitgebrachte stemmen en uitgebrachte blanco stemmen lager is dan 15% van het aantal leden dat gerechtigd was om deel te nemen aan de ledenraadpleging (art 1.88 HHR).
NB 1: De beoogd lijsttrekker is vanaf dat moment bevoegd het afdelingsbestuur over het conceptverkiezingsprogramma en het afdelingsbestuur dan wel de onafhankelijke kandidaatstellingscommissie inzake de conceptkandidatenlijst te adviseren.
NB 2: Vanwege deze bepaling kan het verkiezingsprogramma niet eerder worden vastgesteld dan nadat de uitslag van de ledenraadpleging over het lijsttrekkerschap bekend is. Het verkiezingsprogramma dient te zijn vastgesteld voordat de kandidatenlijst definitief wordt vastgesteld.

5 t/m 20 november 2013
Het afdelingsbestuur dan wel de onafhankelijke kandidaatstellingscommissie stelt een gemotiveerde rangordening op (art. 5.7 HHR). Indien er een ledenraadpleging is gehouden voor de lijsttrekker is dit de lijst vanaf plaats 2. De beoogd lijsttrekker heeft het recht het afdelingsbestuur over het ontwerpverkiezingsprogramma en de ontwerpkandidatenlijst te adviseren voordat de besluitvorming hierover in het afdelingsbestuur plaatsvindt.

Uiterste datum: 22 november 2013
Het afdelingsbestuur zendt het ontwerpverkiezingsprogramma en de ontwerpkandidatenlijst (en in voorkomend geval de alfabetische lijst van niet-geplaatsten) aan de leden (art. 5.4 lid 3 en art. 5.8 lid 2 HHR). Hierbij wordt bekendgemaakt hoe en voor welke datum de leden amendementen kunnen indienen op het ontwerpverkiezingsprogramma. Bij de ontwerpkandidatenlijst wordt de vastgestelde profielschets meegezonden alsmede een toelichting op de kandidaten op de ontwerpkandidatenlijst.

NB 1: Het ontwerpverkiezingsprogramma dient tenminste twee weken vóór de vergadering waarin het wordt vastgesteld in het bezit te zijn van de leden, waarna zij een week de mogelijkheid hebben tot het indienen van amendementen.
NB 2: De datum waarop de afdelingsvergadering de kandidatenlijst vaststelt moet in het door de afdelingsvergadering vastgestelde schema worden genoemd. Woensdag 5 december 2013 is de uiterste datum waarop afdelingen deze vergadering kunnen beleggen (zes weken vóór de officiële kandidaatstelling).

Uiterste datum: 5 december 2013 (6 weken voor de officiële kandidaatstellingsdatum)
Afdelingsvergadering waarin:
- het verkiezingsprogramma dient te worden vastgesteld (art. 5.4 lid 2 HHR);
- indien er een ledenraadpleging is gehouden voor het lijsttrekkerschap wordt de uitslag bekrachtigd;
- de kandidatenlijst wordt vastgesteld (art. 5.8 HHR);
- besloten wordt of en met welke andere partij(en) een lijstverbinding zal worden aangegaan.

NB 1: De afdelingssecretaris zorgt voor de verwerking van de vastgestelde kandidatenlijst in het zgn. H-3-1 of H-3-2 formulier en draagt zorg voor de benodigde handtekeningen van de op de lijst voorkomende kandidaten.
NB 2: Het H-3-1 (of H-3-2) formulier dient door het partijbestuur getekend te worden. Het formulier kan digitaal opgestuurd worden. Begin december wordt u hier nog nader over geïnformeerd.

Voorbereidingen op de ledenvergadering van 5 december 2013

Opstellen ontwerplijst

Tot aan maandag 3 september kan iedereen zich kandidaatstellen bij de afdelingssecretaris. Deze stuurt een ontvangstbevestiging en een uitleg van de te volgen procedure. Verder stuurt hij/zij de interne bereidverklaring en de erecode toe. Beide dienen ondertekend retour gestuurd te worden en dienen voor 10 september 2013 bij de secretaris binnen te zijn. Pas dan is de kandidatuur formeel. Het afdelingsbestuur checkt van alle kandidaten of deze ledenrechten hebben en geen contributieachterstand heeft. Een lid verkrijgt ledenrechten vanaf het moment dat hij door het partijbestuur is toegelaten en zijn eerste contributiebetaling in het bezit is van het Partijbestuur. Dit is in de regel 30 dagen na aanmelding. Het moment waarop in een kandidaatstellingsprocedure de ledenrechten verkregen moeten zijn, is de vaststelling van de ontwerpkandidatenlijst door het bestuur of de onafhankelijke kandidaatstellingscommissie die daartoe is ingesteld. In bijzondere omstandigheden kan het partijbestuur dispensatie toekennen om iemand op een kandidatenlijst te plaatsen die geen lid is van de partij of om aannemelijke redenen niet tijdig lid kon zijn van de partij.

Het afdelingsbestuur of de kandidaatstellingscommissie kan een lid de toegang tot de kandidaatstellingsprocedure weigeren als dat lid duidelijk niet past in de vastgestelde profielschets dan wel als te verwachten is dat het toelaten van de kandidaat de partij ernstige schade zal toebrengen. Het lid heeft het recht om beroep aan te tekenen bij de beroepscommissie (art 5.5 lid 5 HHR).

De kandidaatstellingscommissie kan aan de slag met het voeren van gesprekken. Het is raadzaam hier een duidelijk planning voor te maken waarin aangegeven wordt wat er van wie en wanneer verwacht wordt. Hou hierbij rekening met een mogelijk tweede ronde. Eventueel kan een commissie ervoor kiezen zich op te splitsen bij het voeren van gesprekken. Een nadeel hiervan kan zijn dat bij de uiteindelijke aanbrengen van rangorde er geen eenduidig beeld over een kandidaat ontstaat.

Voor de commissie is het goed om te weten dat de statuten en reglementen een maximale zittingsduur voorschrijven. Artikel 1.33 lid 2 HHR stelt namelijk dat: indien iemand een functie in of namens de partij gedurende 12 jaar of langer heeft vervuld, er zwaarwegende redenen aanwezig dienen te zijn om voor een volgende periode in die functie in aanmerking te komen.

Nadat alle gesprekken gevoerd zijn, heeft de kandidaatstellingscommissie de taak een voorstel te maken voor een ontwerplijst. De Kieswet geeft het hoogste aantal kandidaten aan die op de lijst geplaatst mogen worden. De afdelingssecretaris kan hierover informatie verkrijgen op het gemeentehuis (bij het bureau Verkiezingen). Wanneer er een lijsttrekkerverkiezing is gehouden, dan begint het opstellen van een rangorde bij plaats 2. In dat geval heeft de beoogd lijsttrekker het recht het afdelingsbestuur/de commissie over (het ontwerpverkiezingsprogramma en) de ontwerpkandidatenlijst te adviseren voordat de besluitvorming hierover in het afdelingsbestuur plaatsvindt.

Kandidaten die niet op de ontwerplijst geplaatst worden, komen op de zogenoemde alfabetische lijst van niet-geplaatsten. Doel hiervan is dat zij eventueel door de kandidaatstellende ledenvergadering overgeplaatst kunnen worden naar de kandidatenlijst (Art. 5.7 en 5.8 HHR).

Voorkeurstemmen

In principe behoort iemand die door de commissie op de lijst wordt geplaatst, geschikt te zijn om in de gemeenteraad zitting te nemen. Soms is het verleidelijk om iemand met een grote achterban, die niet geheel voldoet aan de gestelde criteria, op een niet-verkiesbare plaats te zetten om zo wel de stemmen binnen te halen. Uit de praktijk van de afgelopen jaren blijkt dat veel van deze kandidaten toch met voorkeurstemmen in de

gemeenteraad komen en dat dit voor de nodige functioneringsproblemen kan zorgen. Een kandidaat komt op voorkeurstemmen in de gemeenteraad als hij een kwart van de kiesdeler haalt. Wij raden u aan om bij dit verschijnsel stil te staan en u de vraag te stellen of er binnen de beschikbare kandidaten personen zitten die een kwart van de kiesdeler kunnen halen. Welke gevolgen zou het hebben voor het evenwicht in de fractie en het functioneren van de fractie als team? Wat verwacht u van de persoonlijk prestaties van de kandidaat?
Indien het bestuur of de commissie een kandidaat niet op de lijst wenst te plaatsen dan bieden de reglementen de volgende mogelijkheden:

- Alfabetische lijst van niet-geplaatsten: + voors- en tegens
- Niet toelaten tot de procedure: + voors- en tegens, Kandidaat voldoet niet aan profielschets of schade berokkenen.

Doorbellen van de plaats
Zodra de concept-kandidatenlijst door het bestuur is vastgesteld, worden alle mensen die zich kandidaat gesteld hebben ingelicht. Om ervoor te zorgen dat je echt de eerste bent van wie de kandidaat hoort wat zijn plek op de lijst is, kun je dat het beste telefonisch doen. Vertel de kandidaten tevoren dat zij op een bepaald tijdstip gebeld worden en ga dan met een aantal mensen aan de telefoon zitten. De kans dat je iemand niet te pakken krijgt, is dan minimaal. Nu kan het gebeuren dat kandidaten die naar eigen verwachting hoog op de lijst dachten te komen door de kandidaatstellingscommissie teleurgesteld moeten worden. Zij staan op een onverkiesbare plaats of nog erger: zij staan slechts vermeld op de alfabetische lijst. Als de kandidaten telefonisch op de hoogte gesteld worden van hun positie op de ontwerplijst check dan of de kandidaat zijn kandidatuur wil handhaven. Het is namelijk heel goed mogelijk dat mensen niet heel laag op de lijst of op de alfabetische lijst willen staan. Een andere mogelijkheid is dat de kandidaat in zijn teleurstelling roept dat hij "zijn kandidatuur nog in beraad houdt". Op dat moment moet je glashelder vertellen dat de kandidatuur tot op de ledenvergadering ingetrokken kan worden, maar dat de ontwerplijst wel bijvoorbeeld de volgende dag gepubliceerd zal worden.

Op de mijn.pvda staat de button GR2014. Op een later moment zal hier een uitvoerige handleiding ‘de kandidaatstellingscommissie aan de slag’ komen te staan.

Lijsttrekkersverkiezing

Zoals eerder vermeld is er voor de ledenraadpleging een speciale ledenraadpleegtool ontwikkeld. Wanneer u als afdeling besluit een lijsttrekkerverkiezing te gaan organiseren, dan dient u dit voor 4 februari 2013 door te geven aan de bestuurssecretaris. Na deze datum wordt een inventarisatie gemaakt van de afdelingen die een ledenraadpleging gaan houden. Voor deze afdelingen zal een specifiekere uitleg komen over de procedure, de uitvoering en het gebruik van de ledenraadpleegtool.

De kosten voor de afdeling voor het houden van een lijsttrekkersverkiezing bedragen 150 euro voor het gebruik van de ledenraadpleegtool. De kosten voor het aanmaken en verzenden van de stembiljetten worden ook doorberekend aan de afdeling. Deze kosten zijn uiteraard afhankelijk van het aantal leden binnen de afdeling.

Indien uw afdeling heeft besloten om bij twee of meer geschikte kandidaten voor het lijsttrekkerschap een ledenraadpleging te organiseren dan zijn de volgende data van belang:

Uiterlijk maandag 4 februari 2013: Kenbaar maken aan bestuurssecretaris dat er een lijsttrekkerverkiezing gehouden wordt.
Wanneer dit bekend is bij het partijbureau dan zal een nadere instructie gegeven worden over de werkwijze met betrekking tot de ledenraadpleegtool.

Maandag 1 oktober 2013: Sluitingsdatum aanmelding lijsttrekkerkandidaten.
Het afdelingsbestuur checkt de ingeleverde handtekeningen ter ondersteuning van de kandidatuur (10% van aantal leden binnen de afdeling of 50 wanneer afdeling minder dan 500 leden telt). Tevens weegt het afdelingsbestuur de kandidaten of zij voldoen aan het profiel en geschikt zijn voor het lijsttrekkerschap. En laat hen de erecode en interne bereidverklaring tekenen. Pas daarna is iemand officieel kandidaat-lijsttrekker en worden de namen naar buiten gebracht.

Zaterdag 27 oktober 2013: Ledenraadpleging lijsttrekker
De opening en sluiting van de ledenraadpleging dient tijdig gecommuniceerd te worden aan de leden.

Woensdag 7 november 2013: Vaststelling en bekendmaking van de uitslag van de ledenraadpleging
De uitslag wordt door de applicatie bepaald. De afdeling wijst de leden van het stembureau aan die de uitslag vaststellen. Het is raadzaam om het stembureau te vormen met de secretaris en leden van het campagneteam van de verschillende kandidaten. Hou rekening met de tijd die zit tussen de vaststelling en de bekendmaking van de uitslag.

Denk als afdelingsbestuur ook aan de weken na de lijsttrekkersverkiezing. Hoe ga je als afdeling om met de verliezende kandidaat? En hoe behoud je (positieve) media-aandacht?

De vergadering
Ter voorbereiding
Twee weken voorafgaand aan de ALV stuurt het afdelingsbestuur de ontwerpkandidatenlijst (en het conceptverkiezingsprogramma). Dit is uiterlijk 22 november 2013.

Het is goed om u te realiseren dat er op een ALV waarop de lijst wordt vastgesteld, veel meer mensen aanwezig kunnen zijn dan bij een reguliere ALV. Kandidaten kunnen stijgen en dalen op de lijst of eventueel van de alfabetische lijst van niet-geplaatsten naar de kandidatenlijst overgeplaatst worden. Waarschijnlijk is er gelobbyd voor en door kandidaten. Vrienden en kennissen, die uiteraard lid zijn van de partij, worden meegenomen naar de vergadering om hoger op de lijst te komen.

De afdelingssecretaris zorgt dat hij/zij alle relevante stukken bij zich heeft. De uitnodiging van de kandidaatstellende vergadering, de agenda van de kandidaatstellende vergadering, het tijdschema, het fractieprofiel, de Statuten en het Huishoudelijk Reglement, de ledenlijst/presentielijst, voldoende stembriefjes, het vastgestelde verkiezingsprogramma en alle interne bereidverklaringen en erecodes.

De afdelingssecretaris kan de ledenlijst via ‘mijn.pvda’ uit de rubriek ‘ledenadministratie’ halen. Alleen leden met ledenrechten hebben stemrecht tijdens de ledenvergadering. Op het overzicht van mijn.pvda staat aangegeven of iemand wel of niet beschikt over ledenrechten. Deze lijst kan tevens fungeren als presentielijst die door de aanwezigen wordt getekend.

De afdelingssecretaris zorgt ook voor voldoende stembriefjes (in diverse kleuren). Deze worden uitgedeeld aan de leden met ledenrechten, na tekenen van de presentielijst. Stemmen over personen gaat immers niet via handopsteken, maar schriftelijk en anoniem. Leden kunnen alleen stemmen als zij bij de kandidaatstellende vergadering aanwezig zijn; het machtigen van een ander is dus niet mogelijk. Stembriefjes zijn niet overdraagbaar. Indien leden de vergadering vroegtijdig verlaten wordt het stemmateriaal ingeleverd bij het stembureau.

In grote afdelingen kan eventueel gekozen worden voor stemmen met stemkastjes. Dit is kostbaar, maar in sommige gevallen kan het gebruik van stemkastjes opwegen tegen de tijd die het stemmen met briefjes met zich meebrengt.

Hoe verloopt de vergadering?
Eerst het verkiezingsprogramma, vervolgens de kandidatenlijst
Tijdens de najaarsvergadering in 2013 wordt veelal op één avond het verkiezingsprogramma en de kandidatenlijst vastgesteld. Dit is niet noodzakelijk. Wel evident is de volgorde. Eerst dient het verkiezingsprogramma te worden vastgesteld en pas daarna de kandidatenlijst. Hierdoor bestaat de mogelijkheid voor een kandidaat om een voorbehoud te maken op de inhoud van het verkiezingsprogramma. Dit voorbehoud moet zijn gemaakt voordat de kandidatenlijst wordt vastgesteld (Art. 5.8, lid 5 HHR).

Bekrachtiging uitslag ledenraadpleging (indien gehouden)
Indien geen ledenraadpleging heeft plaatsgevonden t.a.v. de lijsttrekker, dan start de afhandeling van de lijst bij plaats I.
De bekrachtiging van de uitslag van de ledenraadpleging gaat veelal per acclamatie, tenzij tweederde van de ALV tegen de uitslag van de ledenraadpleging is. In dit onwaarschijnlijke geval besluit de ledenvergadering ter plekke over de nummer 1 op de lijst.

De vaststelling van de lijst
Bij het vaststellen van een kandidatenlijst ligt een ontwerpkandidatenlijst voor, alsmede een alfabetische lijst van niet-geplaatste kandidaten. De vaststelling van de kandidatenlijst gebeurt plaats voor plaats. Voordat de lijst wordt vastgesteld adviseren we om een algemene ronde te starten, alwaar de leden opmerkingen kunnen maken over de lijst in het algemeen of over de procedure. In dit stadium gaat het nog niet over individuele kandidaten. Dit biedt ook de mogelijkheid voor het bestuur of de commissie om de werkwijze te delen met de leden en de criteria door te nemen (art. 5.8, lid 7 HHR).

De gang van zaken bij het vaststellen van een kandidatenlijst komt bij elke plaats meestal op het volgende neer:
I. De voorzitter noemt de plaats die aan de orde is en vermeldt welke kandidaat wordt voorgesteld op die plaats op de ontwerpkandidatenlijst. Bij aanvang beginnend bij plaats I.
II. De voorzitter informeert of er tegenkandidaten zijn.
III. Als dat niet het geval is, concludeert de voorzitter dat de kandidaat die was voorgesteld verkozen is verklaard op de plaats van de kandidatenlijst die aan de orde was. Hij gaat dan naar de volgende plaats en komt weer bij A.
IV. Als er wel één of meer tegenkandidaten worden gesteld, wordt eerst geïnventariseerd welke kandidaten meedingen naar plaatsing op de plaats die aan de orde is. Voordat de beraadslaging begint, concludeert de voorzitter tussen welke kandidaten het gaat.
V. Eerst wordt aan de deelnemers aan de vergadering de gelegenheid gegeven aanbevelingen te doen met betrekking tot de kandidaten die zijn voorgedragen voor de plaats die aan de orde is.
VI. Het bestuur of de onafhankelijke kandidaatstellingscommissie die de ontwerpkandidatenlijst heeft voorgelegd, wordt vervolgens in de gelegenheid gesteld om op de aanbevelingen te reageren en de kandidaat toe te lichten die voorgedragen was op de ontwerpkandidatenlijst voor de in het geding zijnde plaats.
VII. De voorzitter gaat over tot een schriftelijke stemming (op een gemerkt stembiljet dat aan de stemhebbende leden van de vergadering is uitgedeeld) en vermeldt duidelijk tussen welke kandidaten de stemming wordt gehouden.
VIII. Een commissie van stemopneming haalt de stembiljetten op, nadat de voorzitter de stemming voor gesloten heeft verklaard en vervolgens worden de stemmen geteld door de commissie van stemopneming. De commissie van stemopneming (ook wel

stembureau genoemd) moet voor aanvang van de behandeling worden ingesteld en bestaat uit minimaal drie personen.
IX. De voorzitter van de commissie van stemopneming maakt de uitslag bekend. Als een kandidaat de meerderheid heeft gehaald, concludeert de voorzitter van de vergadering dat de kandidaat verkozen is en gaat hij voor de volgende plaats naar I. Als geen kandidaat een meerderheid heeft gehaald, dan concludeert de voorzitter van de vergadering dat een herstemming nodig is en hij geeft aan tussen welke kandidaten de herstemming zal plaatsvinden.
X. Deze herstemming vindt terstond plaats, met andere woorden er is geen gelegenheid tot verdere toelichting op of aanbeveling van de kandidaten.
XI. Nadat de voorzitter van de commissie van stemopneming de uitslag van een herstemming heeft gegeven, concludeert de voorzitter van de vergadering of en welke kandidaat verkozen is. Als een kandidaat verkozen is, herhaalt de voorzitter de procedure voor de volgende plaats tot dat de gehele lijst is behandeld.

'Noodgrepen'
Het kan gebeuren dat na publicatie van de ontwerplijst een beeldbepalende kandidaat zich terugtrekt of dat tijdens de ledenvergadering dusdanig veel wijzigingen in de verkiesbaar geachte plaatsen worden doorgevoerd dat het afdelingsbestuur of de onafhankelijke kandidaatstellingscommissie constateert dat het gewenste evenwicht in de lijst dreigt te verdwijnen. De reglementen schrijven voor dat het afdelingsbestuur of de onafhankelijke kandidaatstellingscommissie onder strikte voorwaarden 'noodgrepen' uit kunnen halen. Dit geldt echter nimmer voor de op dat moment door de afdelingsvergadering reeds vastgestelde plaatsen. Mocht de capaciteit van de beschikbare plaatsen nog niet volledig zijn ingevuld dan kunt u besluiten om dit alsnog te doen indien er kandidaten beschikbaar zijn (art. 1.12 leden 12 en13 HHR).

1.5. Na de vaststelling van de lijst tot aan kandidaatstelling

Uit het datumschema:Dinsdag 21 januari 2014 - Officiële kandidaatstelling bij de gemeentesecretaris. NB: De meeste gemeentes bieden de mogelijkheid tot proefinlevering. Maak daar gebruik van!

Woensdag 5 maart 2014
Verkiezingen leden gemeenteraden.

OSV
De secretaris is degene die door het partijbestuur gemachtigd wordt de lijst in te dienen (via het H3-1 formulier). Zorg ervoor dat je als afdeling behalve de secretaris ook een plaatsvervangend gemachtigde aanwijst in geval van onverhoopte omstandigheden.

Voor het indienen van de lijst dient gebruik gemaakt te worden van de software die de Kiesraad daarvoor beschikbaar stelt. Het zogeheten OSV. De meeste gemeenten/regio's organiseren een bijeenkomst om uitleg te geven over het OSV. Het is raadzaam om daarbij aanwezig te zijn.

Het indienen van de lijst is een formele handeling, waarbij alle gegevens moeten kloppen. Het is raadzaam de kandidaten zelf gegevens te laten checken als voorletters, namen, geboortedatum en dergelijke. De meeste gemeentes bieden de mogelijkheid tot proefinlevering. Het is erg aan te bevelen hier gebruik van te maken.

Kandidaten
In een ander hoofdstuk wordt ingegaan op de campagne. Het is raadzaam om alle kandidaten te committeren aan de campagne en direct na vaststelling van de lijst in te plannen in de campagneplanning.

5 maart 2013
Gemeenteraadsverkiezingen

HOOFDSTUK 2. Verkiezingsprogramma

2.1 LEDENVERGADERING 6 JANUARI 2013

Als afdelingsbestuur bent u verantwoordelijk voor het opstellen van een ontwerpverkiezingsprogramma. Hiertoe legt het afdelingsbestuur als eerste een voorstel voor de werkwijze voor aan de ALV, welke deze vast dient te stellen.

Het strekt tot de aanbeveling hiertoe een commissie in te stellen, die de opdracht meekrijgt een ontwerpprogramma op te stellen. Als afdelingsbestuur formuleert u hiervoor dan de opdracht en de wijze waarop de commissie wordt samengesteld en legt deze voor aan de Algemene Ledenvergadering. Maak hierbij ook helder, wie er uiteindelijk richting de ALV verantwoordelijkheid voor het stuk draagt. Is dat het afdelingsbestuur die 'eigenaar' wordt van het stuk en het uiteindelijk besluit neemt over de inhoud van wat voorgelegd aan de ALV, of is dat de programmacommissie. Hetzelfde geldt voor de vraag wie er op de ALV spreekt over de amendementen.

Opdrachtformulering commissie
Een verkiezingsprogramma dient een viertal doelen, te weten:
a) politiek programma om de steun van kiezers mee te vergaren;
b) campagnedocument dat mogelijkheden biedt in de media;
c) als basisdocument voor eventuele coalitieonderhandeling;
d) als richtsnoer voor het functioneren van de fractie.

Het is dan ook belangrijk om de commissie deze vier doelen mee te geven, want elk van de doelen stelt weer net andere eisen aan de wijze waarop het programma is geschreven en opgebouwd. Zo biedt een gedetailleerd programma bijvoorbeeld het voordeel dat de positionering van de fractie in komende jaren helder is, dit biedt tevens duidelijkheid naar de kiezer. Maar teveel detail kan echter de ruimte voor eventuele coalitieonderhandelingen beperken.

Daarom is het van belang aan te geven of het ontwerpverkiezingsprogramma in moet gaan op alle beleidsterreinen of dat het moet gaan om een programma op hoofdlijnen. Waarbij al dan niet al in de opdrachtformulering is meegeven op welke terreinen of speerpunten er dan in het bijzonder ingegaan dient te worden. Om tot een programma te komen dat zich duidelijk onderscheidt van andere partijen is het belangrijk om de commissie de opdracht mee te geven dat het verkiezingsprogramma scherpe politieke keuzes moet bevatten, stevig gebaseerd op sociaaldemocratische uitgangspunten en gericht op de toekomst. U kunt in de opdrachtformulering ook meegeven dat er in de keuzes rekening moet worden gehouden met de politieke realiteit, de lokale situatie, en keuzes die in het verleden zijn gemaakt.

Daarnaast is het ook belangrijk om in de opdrachtformulering voorwaarden te stellen voor de wijze waarop leden, bestuur, fractie, belanghebbenden, etc. geïnformeerd dienen te worden over en betrokken bij het opstellen van het programma.

Rol van de (beoogd) lijsttrekker
Maak heldere afspraken over op welke wijze de (beoogd) lijsttrekker invloed en inspraak krijgt op het programma. Deze moet immers in de campagne, en daarna met het programma de boer op. Er kan voor gekozen worden de (beoogd) lijsttrekker in de programmacommissie zitting te laten nemen, een andere optie is om de (beoogd) lijsttrekker in de laatste (schrijf)fase bij het proces te betrekken. Dit zal mede afhangen van de vraag wanneer de lijsttrekker bekend is.

Samenstelling van de commissie
Een goed doordachte samenstelling van de programmacommissie is de beste garantie op een goed geschreven, scherp en gedragen programma. Denk daar dus van tevoren goed

over na. Geef helder aan hoe leden zich kunnen aanmelden en tot wanneer om in aanmerking te komen voor de programmacommissie. De samenstelling van de programmacommissie maakt u bekend op de ALV van maart 2013.

Bij het samenstellen van de commissie zijn er een aantal zaken van belang:

- Omvang; de commissie moet groot genoeg zijn om het werk goed te kunnen verdelen, en genoeg verschillende 'geluiden' in zich te herbergen, maar moet ook niet dusdanig groot zijn dat het de slagkracht van de commissie ondermijnt. De commissie bestaat idealiter uit 7 – 9 leden bestaande uit idealiter:
- Een voorzitter met (lokaal) aanzien en partijervaring.
- Een huidig raadslid als verbinding met vorige periode en programma.
- Een bestuurslid als verbinding tussen bestuur en commissie.
- Een lid met redactionele vaardigheden.
- Leden met verschillende expertises, ervaringen en achtergronden (wonen, milieu, veiligheid, onderwijs enz.
- Een lid van de vorige programmacommissie.
- Aanstormend talent.
- (Lijsttrekker)
- Let bij de samenstelling op diversiteit (man, vrouw, jong, oud, allochtoon, autochtoon) en verschillende deskundigheden.

2.2 LEDENVERAGDERING 31 MAART 2013

Benoeming van de programmacommissie

Ontwikkeling werkplan als programmacommissie
Eerste taak van de programmacommissie is het opstellen van een werkplan waarin ze het tijdspad aangeven maar ook ingaan op hoe leden, belanghebbenden, maatschappelijke organisaties etc. betrokken worden en inspraak krijgen op het programma.
Er zijn vele manieren om te komen tot een verkiezingsprogramma. Dit is mede afhankelijk van de lokale situatie, de bereidheid van leden en niet leden om mee te denken, de tijd die de commissieleden hiervoor hebben en de opdracht die het afdelingsbestuur heeft geformuleerd.

De zaken die in ieder geval in het werkplan terug moeten komen zijn:

- Het tijdspad (31 maart 2013 – 31 oktober 2013)
- De activiteiten van de commissie
- De momenten en de wijze waarop input van leden en niet leden wordt opgehaald en gebruikt, en specifiek:
    - Hoe de kennis vanuit de fractie wordt gebruikt, evalueer met de fractie wat er terecht is gekomen van de uitvoering van het vorige verkiezingsprogramma.
    - Hoe de kennis vanuit de werkgroepen en het ombudsteam wordt gebruikt
    - Hoe de kennis van experts wordt gebruikt.
- Een begroting.

Werkwijze van de commissie.

- Elk begin van een programmacommissie begint met onderlinge kennismaking en het aftasten van elkaars ideeën, zowel over inhoud, als over het proces. Deze fase wordt ook gebruikt voor het schrijven van het werkplan. (begin april)
- Een volgende fase is gericht op het verzamelen van alle informatie en het organiseren van inspraak middels (inspraak)activiteiten. (eind april – mei)
- Dan komt de fase die gericht is op het ordenen en prioriteren van de informatie in onderwerpen en doelstellingen alsmede het schrijven van de eerste conceptteksten. (mei – juni)
- Vervolgens begint de belangrijke fase van het schrijven van de eerste conceptteksten (juni – juli)

- In de volgende fase is er ruimte voor het bespreken en toetsen bij derden van deze eerste ideeën (augustus – september)
- In de laatste fase wordt op basis van het verrichte werk, alles opnieuw gerangschikt en uitgewerkt tot een concept (oktober)

Mogelijke (inspraak)activiteiten
Er zijn allerlei manieren waarop de commissie inspraak en betrokkenheid bij het schrijven van het programma kan creëren. De programmacommissie zal idealiter een mix van verschillende instrumenten gebruiken om inhoudelijke kennis te vergaren, draagvlak te vergroten, en betrokkenheid van leden, geïnteresseerden en maatschappelijke organisatie te creëren.
Belangrijk bij het opzetten van het werkplan en bij het plannen van de activiteiten is dat deze in een logische volgorde en op het juiste moment in het proces zitten. Bouw in ieder geval momenten in waarin je terug gaat naar het afdelingsbestuur en de leden om je eigen ideeën als commissie te toetsen.

Mogelijke activiteiten:
- Een kickoff-bijeenkomst voor leden en belangstellenden.
- Twitterspreekuur.
- Een 'toogdag' voor maatschappelijke organisaties, belangengroepen en bedrijven.
- Een 'ideeënfabriek' a la Doemeemetdiederik.nl, al dan niet met aansluitende conferentie.
- Telefonisch spreekuur.
- Een ronde langs de werkgroepen binnen de afdeling.
- Gesprekken met belangrijke spelers in de gemeente (corporaties, zorginstellingen, bewonersverenigingen enz).

Aanbieden van het ontwerpverkiezingsprogramma aan het afdelingsbestuur.
In oktober 2013 bespreekt het afdelingsbestuur het ontwerpprogramma en kunnen eventuele wijzigingen nog aangebracht worden voordat het document aan de leden voorgelegd wordt.

2.3 LEDENVERGADERING UITERLIJK 5 DECEMBER 2013

Uiterlijk 22 november 2013 zendt u als afdelingsbestuur het ontwerpverkiezingsprogramma aan de leden. U moet hierbij aangeven hoe en tot wanneer de leden amendementen kunnen indienen op het ontwerpverkiezingsprogramma.

Het ontwerpverkiezingsprogramma moet tenminste twee weken voor de ALV waarin het wordt vastgesteld in het bezit zijn van de leden. De periode voor het indienen van amendementen is 1 week. Het is daarbij goed om van tevoren na te denken hoe over het programma gestemd gaat worden. Dit zal mede afhangen van de hoeveelheid amendementen maar over het algemeen is het zinvol om dit per hoofdstuk te doen, waarbij er in principe geen stemming behoeft te zijn over die amendementen waarvan het afdelingsbestuur aangeeft deze te willen overnemen in het programma.

Campagne
Het voorbereiden van een campagne, het opbouwen van een campagneorganisatie en het bepalen van de juiste campagnestrategie kost niet alleen tijd maar dient bovenal zorgvuldig te gebeuren. Al is de daadwerkelijk campagne vaak maar kort, het proces van plannen, uitdenken en organiseren begint al vele maanden van te voren. Begin daarom op tijd met de voorbereidingen van de campagne.

Hieronder staat een ruwe schets van welke fases er in de (voorbereiding van een) campagne zijn met een indicatie van welke fase wanneer ongeveer begint. De verschillende fases worden verderop in dit document verder uitgewerkt.

In maart 2013 organiseren we een speciale scholingsdag '1 jaar voor de raadsverkiezingen'. Daar werken we het onderstaande met jullie nog eens uit. Zie ook bijlage 4 voor het gehele opleidingsoverzicht.

Per direct: Permanente Campagne!
Niet alleen in verkiezingstijd maar permanent horen PvdA-volksvertegenwoordigers en vrijwilligers hun oor te luisteren leggen bij mensen in de buurt. Permanente campagne is dé basis voor effectieve politiek die gebaseerd is op onze idealen in de dagelijkse praktijk. Ook scherpt het volksvertegenwoordigers in debat en zorgt het dat de campagneorganisatie permanent op orde is. Het is daarmee een goede investering voor een uitstekende uitslag in maart 2014. Doen dus: per direct!

April 2013: aanstellen campagnecoördinator en campagneleiding
Voor een geslaagde campagne is het van groot belang al vroeg te beginnen met het toebedelen van verantwoordelijkheden. Stel een goede campagnecoördinator aan, die de campagne aanjaagt, coördineert en mensen enthousiasmeert. Rondom de campagnecoördinator is het verstandig een kerngroep aan te stellen die de strategische, organisatorische en tactische besluiten neemt: de campagneleiding.

Zomer 2013: schrijven campagneplan
In deze fase wordt het campagneplan geschreven. Meest logisch is dat dit gebeurt door de campagnecoördinator, in nauwe samenspraak met de campagneleiding.

Augustus/ september 2013: opbouw van de campagneorganisatie
In deze fase wordt de campagneorganisatie opgebouwd, taken toebedeeld en extra vrijwilligers geworven.

Oktober/ November 2013: voorbereidingen op de campagne
In deze fase worden de gemaakte plannen verder uitgewerkt en de voorbereidingen voor de daadwerkelijke uitvoering van de campagne door de verantwoordelijken gedaan.

December t/m maart 2014: campagne!
De maanden waar alles bij elkaar komt: de daadwerkelijke campagne.

HOOFDSTUK 3. Campagne

3.1 APRIL 2013: Aanstellen campagnecoördinator en campagneleiding

Hoe de precieze invulling er uit zal zien zal sterk lokaal verschillen, maar het is van groot belang al vroeg in de campagne duidelijk te krijgen hoe de hazen lopen. De campagnecoördinator is daarbij de spin in het web, maar een strak georganiseerde campagneleiding kan eigenlijk ook niet ontbreken. Elke campagne brengt scherpe keuzes met zich mee, keuzes over hoe de campagnestrategie er uit ziet, met welke boodschap het campagneteam en de lijsttrekker de straat op gaan en hoe het campagneteam –en organisatie opgebouwd wordt. Het kan een hoop ellende voorkomen, als van tevoren heldere afspraken gemaakt worden wie daar niet alleen het voortouw in nemen maar ook wie er uiteindelijk besluiten. De meest voor de hand liggende vorm daarvoor is het instellen van een campagneleiding bestaande uit in ieder geval de campagnecoördinator, lijsttrekker of fractievoorzitter (afhankelijk van de vraag of lijsttrekker al bekend is), een of meerder wethouders of raadsleden etc.

3.2 ZOMER 2013: Schrijven campagneplan

Belangrijkste taak van de campagneleiding in deze fase in het leggen van het fundament van de campagne door het schrijven van een campagneplan. Elke campagne bestaat uit drie onderdelen, dit zijn dan ook de pijlers van het campagneplan:

Strategie
Organisatie
Communicatie

Deze drie pijlers van de campagne lopen in tijd door elkaar, en er zal ook bij het schrijven van het campagneplan, aan alle drie tegelijk gewerkt worden. Het is daarom van belang de drie elementen in samenhang te bezien. De te kiezen strategie is de basis van de campagne. De strategische keuzes die aan het begin gemaakt worden hebben invloed op hoe een organisatie opgebouwd dient te worden en op welke wijze er gecommuniceerd wordt. Kortom, het schrijven van het campagneplan, en daarmee het opzetten van de campagne, begint met nadenken over en het bepalen van de te voeren strategie.

Hoe ziet een campagneplan er uit?
Een campagneplan is een kort en krachtig document waarin de belangrijkste richtpunten voor de campagne staan. Een campagneplan stelt doelen, bevat een tijdbalk en omschrijft het budget voor de campagne. Het plan geeft handvatten voor de uitvoering van de campagne. Het campagneplanomschrijft alle acties en onderdelen van de campagne, variërend van het opzetten van een grootscheepse mobilisatieactie tot het drukken van een affiche. Een eenmaal vastgesteld campagneplan is natuurlijk geen keurslijf. Het geeft een richting voor de campagne, zonder alles van tevoren dicht te timmeren. Het is heel wel mogelijk dat het campagneplan tussentijds wordt bijgesteld: er moet immers ook gereageerd kunnen worden op actuele gebeurtenissen, zonder dat dit in het campagneplan staat.

Een goed campagneplan is de sleutel tot een succesvolle verkiezingscampagne. Zonder een campagneplan op papier loop je waarschijnlijk van het ene incident naar het andere, zonder toe te komen aan de uitvoering van de overkoepelende campagnestrategie. Zonder campagneplan is het moeilijk zelf initiatief te nemen. Bovendien leidt het ontbreken van een globale leidraad sneller tot onenigheid over de te volgen lijn en ruzie is wel het laatste wat een campagne kan gebruiken. Door een stap-voor-stap campagneplan te schrijven, creëer je maatstaven aan de hand waarvan de voortgang in de campagne gemeten kan worden. Het volgen van, en het vasthouden aan het campagneplan helpt tekortkomingen te identificeren voordat het te laat is. Met een campagneplan zorg je ervoor dat je zelf de beslissingen neemt, in plaats van dat de beslissingen voor je worden genomen. Een vroegtijdige, doordachte strategie voorkomt dat je geconfronteerd wordt met voldongen feiten. Er is niets zo vervelend als gebrek aan advertentieruimte op de voorpagina van de lokale krant ('Nee helaas, als je nu drie weken eerder had gebeld..') of vrijwilligers die het ineens druk met andere zaken hebben. Bovendien kun je in de rustige maanden voor de verkiezingen veel beter strategische keuzes maken dan in de verhitte campagnetijd vlak voor de verkiezingen.

Strategie en onderzoek
Het bouwen van een goede strategie begint altijd met onderzoek: een gedegen sterkte/zwakte analyse en het opbouwen van kennis over wat de kiezers beweegt, wat ze belangrijk vinden en waar ze te vinden zijn. Pas als deze informatie boven tafel is, kan er aan het ontwikkelen van een boodschap begonnen worden. Een strategie bevat vervolgens de 'wie, wat, waar, wanneer en hoe'-vragen van de campagne. Het zijn dus de antwoorden op de vraag hoe we de juiste boodschap, op de juiste manier, bij de juiste mensen op het juiste moment weten over te brengen.

Het ontwikkelen van eens strategie begint bij het maken van een analyse van de context waarin de verkiezingen plaatsvinden, een analyse van de electorale positie van de PvdA en een analyse van de kansen en bedreigingen.

Vragen die beantwoord moeten worden zijn
Wat is het imago van de partij?

-Wat zijn de sterke en zwakke kanten van de politieke vertegenwoordiging?
-Wie zijn de bekende gezichten?
-Op welke thema's worden we vertrouwd? Op welke zaken niet?
-Welke beloftes hebben we gerealiseerd? Welke niet?
-Hoe zijn onze contacten met het maatschappelijke middenveld?

Welke thema's zijn de komende periode van belang?
-Welke thema's spelen er bij de mensen op straat?
-Welke thema;s gaan er in de toekomst spelen waarvan we denken dat ze de gemoederen in politiek en samenleving gaan bezighouden?
-Wat is de positie van de PvdA op deze thema's?
-Welke landelijke thema's hebben invloed lokaal of regionaal (bij GR of PS)?

Hoe staat het bij de concurrenten?
-Welke partijen zijn er nog meer?
-Welke thema's proberen zij naar zich toe te trekken, welke boodschap proberen zij te verkondigen en hoe staat de PvdA daar tegenover?
-Van welke maatschappelijke actoren (media, middenveld, etc.) kunnen we steun of oppositie verwachten?

Hoe staat het met de kiezers?
-Wie stemt er nu op de PvdA?
-Wie willen we en kunnen we de komende periode aan ons binden? Gaan we ons richten op bepaalde doelgroepen?
-Welke thema's leven er onder de mensen, wat vinden zij belangrijk?
-Hoe is het imago van de PvdA en van haar concurrenten onder de kiezers die voor ons van belang zijn?
-Waar wonen deze mensen?

De centrale boodschap
De centrale boodschap is de kern van een campagne. De centrale boodschap is een kort verhaal van ongeveer vijftig tot honderd woorden, waarin precies beschreven is waar de partij voor staat en wat je over wilt brengen aan de potentiële kiezers. Het is een baken waarnaar je altijd kunt terugkeren. Als de kiezers doordrongen zijn van de boodschap, dan is een belangrijk doel bereikt, omdat het de partij een duidelijk herkenbaar profiel geeft. De centrale boodschap moet dan ook in alles wat de partij in de verkiezingscampagne doet, worden herhaald; het is bepalend voor de campagne.

Het belang van herhaling van de centrale boodschap is groot. Politici denken vaak dat de bevolking net zo geïnteresseerd is in politiek als zijzelf, maar dat is niet het geval. Een normale burger besteedt maar een zeer beperkt deel van zijn tijd aan politiek, dus die schaarse momenten dat je hun aandacht hebt, moet je ook zo duidelijk mogelijk zijn, om een overtuigende impact te hebben. De centrale boodschap is ook iets waarnaar je altijd weer terug kunt keren in een speech of een interview. Een centrale boodschap kun je op verschillende manieren voor verschillende doelgroepen formuleren, zolang de betekenis maar hetzelfde blijft. Dat wordt ook wel omschreven met: 'Eén boodschap, duizend stemmen'. Dat betekent dat de formulering van de boodschap kan verschillen en voor iedere doelgroep anders kan zijn, maar dat de boodschap in de kern steeds op hetzelfde neerkomt.

3.3 AUGUSTUS T/M SEPTEMBER 2013: Opbouw van de campagneorganisatie
Campagnes kunnen niet op een regenachtige achternamiddag in elkaar worden gezet. Ook de uitvoering kan nooit in handen zijn van één actief lid, maar is altijd een gezamenlijke taak van een groep mensen. Daarom is een geoliede campagneorganisatie essentieel. Dat kan een clubje van drie personen zijn of een team van tien mensen. Over de precieze omvang van het campagneteam is geen eenduidige uitspraak te doen. De omvang hangt af van praktische en strategische overwegingen die in iedere afdeling weer

anders kunnen zijn. De grootte van de gemeente, de politieke keuzes, de beschikbare tijd, de grootte van de afdeling en kennis en deskundigheid van mensen zijn factoren die de omvang van het campagneteam kunnen bepalen. Er is echter wel een minimale omvang voor een campagneteam. Een lokaal campagneteam moet in ieder geval bestaan uit twee personen: de campagnecoördinator en een communicatieverantwoordelijke. De campagnecoördinator beheert in deze minimale variant ook de financiën.

Bekijk daarom snel welke functies onontbeerlijk zijn voor jullie campagne en dus ingevuld moeten worden. Zet vervolgens vacatures op en zet deze zo snel en effectief mogelijk uit. Maak hierbij gebruik van mailings, websites, social media en de mensen in je team! Benader ook mensen persoonlijk.

Als laatste: organiseer belacties! De meest effectieve manier om leden te activeren is door belacties te organiseren. Persoonlijk contact gaat boven mailings, waar de meeste leden er al (te) veel van ontvangen. De kans dat leden tijdens een telefoongesprek aangeven mee te willen doen met campagnevoeren is vele malen groter dan dat dit gebeurt na het versturen van een mailing. Ook wanneer men overigens niet meedoet wordt een telefoontje vaak erg gewaardeerd. Via MijnPvdA zijn belscripts beschikbaar voor belacties.

De voorwaarden voor een campagneteam
Het campagneteam kan alleen goed functioneren als er teamgevoel ontstaat en de leden het gevoel hebben gezamenlijk de kar te trekken. Maak daarom bij de start duidelijke afspraken over de gewenste werkwijze. Spreek af wat er van elkaar verwacht wordt. Wissel ook uit waar 'men voor gaat en staat': wat motiveert iedereen om aan de slag te gaan in de PvdA en in de campagne.

Betrek niet alleen oude rotten, maar ook nieuwkomers (jong en/of met een multiculturele achtergrond) bij de campagne. Geef het campagneteam een brede basis. De verkiezingstijd is een uitgelezen kans om ook anderen dan de 'bekende' club bij de partij te betrekken. In het verleden is gebleken dat er rond de verkiezingen vaak wordt teruggevallen op de bekende club mensen uit de afdeling. Bestuur, fractie en enkele actieve leden komen doorgaans in touw om de campagne op te zetten en uit te voeren. Dat is helemaal niet nodig. Ook anderen (leden of sympathisanten) kunnen een steentje bijdragen. Zorg wel dat ze zich in het team op hun gemak voelen.

Tot slot is het belangrijk om het campagneteam een eigen plaats te geven in de partijorganisatie. Het team moet los kunnen functioneren van gevestigde belangen en de benodigde (financiële) ruimte krijgen om de campagne om te kunnen zetten in verkiezingswinst.

De taken van een campagneteam
We onderscheiden hieronder een aantal functies of onderdelen van een campagneorganisatie. De verschillende functies kunnen door afzonderlijke personen worden vervuld of worden verdeeld over de beschikbare campagneteamleden. Een mogelijke taakverdeling ziet er als volgt uit:

- Campagnecoördinator
- Vrijwilligerscoördinator
- Canvascoördinator
- Doelgroepencoördinator
- Communicatiecoördinator
- Coördinator evenementen en festivals
- Materiaalcoördinator
- Budgetbeheerder

Je zou dus kunnen zeggen dat een campagneteam in principe uit acht personen moet bestaan, maar over de noodzakelijke omvang van het campagneteam is eigenlijk geen eenduidige uitspraak te doen. De omvang van het team is afhankelijk van de beschikbare menskracht en van praktische en strategische overwegingen. Bij iedere verkiezing kunnen die weer anders zijn.

Er is echter wel een minimale omvang voor een campagneteam:
- de campagnecoördinator
- een verantwoordelijke voor de communicatie

Bij een groot campagneteam is het juist van belang dat er een soort dagelijks bestuur wordt gevormd van niet meer dan vijf personen. Zij zijn eindverantwoordelijk voor het campagneplan met strategie, budget en tijdsplanning. Tevens moeten zij de rest aansturen, activeren en motiveren.

Hieronder geven we per 'functie' een korte omschrijving. Op MijnPvdA zijn vacatureteksten voor deze functies te vinden.

Campagnecoördinator
De campagnecoördinator bekleedt een centrale positie in de campagneorganisatie. Hij of zij draagt de verantwoordelijkheid voor de (uitvoering van de) campagne. De belangrijkste taak van de campagnecoördinator is ervoor te zorgen dat het campagneplan wordt uitgevoerd. Daartoe werkt de campagnecoördinator samen met andere mensen in het campagneteam, die ieder duidelijke verantwoordelijkheden hebben voor één of meer taken. De campagnecoördinator is de verbinding tussen campagneteam, fractie en bestuur. Tevens is de campagnecoördinator aanspreekpunt voor het gewest en het partijbureau. De campagnecoördinator zit de bijeenkomsten van het campagneteam voor. Hij of zij zorgt ook voor een evaluatie na afloop van de campagne.

Canvascoördinator
De canvascoördinator is verantwoordelijk voor het organiseren van lokale canvasacties. Hij/zij bereidt de acties voor wat betreft locatie, canvassers (samen met de vrijwilligerscoördinator) en materiaal (samen met de materiaalcoördinator). Hij/zij heeft zelf al ervaring opgedaan met canvassen en weet hoe hij/zij de resultaten kan verwerken in KAS. Hij/zij draagt er zorg voor dat de enquêtes worden ingevoerd die door de canvassers zijn verzameld.

Doelgroepencoördinator
Campagnes kunnen voor een gedeelte gericht zijn op specifieke doelgroepen, zoals bijvoorbeeld jongeren of allochtonen. In het campagneteam kan iemand verantwoordelijk worden gemaakt voor een doelgroepencampagne. Dat kan iemand uit de doelgroep zelf zijn, maar dat is niet per se noodzakelijk. Het campagneteamlid dat zich bezig houdt met de doelgroepencampagne werkt nauw samen met de activiteitencoördinator en de verantwoordelijke voor het campagnemateriaal. Als er in de gemeente doelgroepen zijn die in de PvdA-campagne bijzondere aandacht verdienen, zorgt deze persoon ervoor dat er activiteiten worden georganiseerd voor de doelgroepen en dat er contact wordt onderhouden met relevante personen of organisaties van deze doelgroepen.

Communicatiecoördinator
De kiezer bereik je niet alleen met acties in de wijken en op straat, maar juist ook via de verschillende media, mail, twitter etc. Maak daarom één iemand in het campagneteam verantwoordelijk voor de communicatie.
Het gaat dan om iemand die de website bijhoudt door stukjes te schrijven, zaken op de agenda te zetten, foto's te plaatsen van de acties etc. Eventueel kan er ook gebruik worden gemaakt van social media als facebook en twitter. De communicatiecoördinator is ook verantwoordelijk voor de contacten met de lokale en regionale pers. Hij of zij

verstuurt persberichten om hen te wijzen op campagneacties. Daarnaast is hij/zij het eerste aanspreekpunt voor journalisten van deze media.

Coördinator evenementen en festivals
Tijdens de verkiezingscampagne worden verschillende activiteiten en evenementen georganiseerd. Deze activiteiten kunnen variëren van een 'kraam' op de markt tot een groot en hip politiek evenement. Eén iemand in het campagneteam coördineert de organisatie van deze activiteiten en evenementen. Voor de werkelijke organisatie van de evenementen schakelt hij of zij vrijwilligers in. De activiteitencoördinator denkt na over evenementen en thema's, coördineert de organisatie daarvan, onderhoudt het contact tussen de vrijwilligers, raadsleden en het campagneteam en bespreekt met de communicatieverantwoordelijke de manier waarop aan de bijeenkomst bekendheid wordt gegeven. Ook het regelen van vergunningen voor activiteiten op drukke plekken, het vastleggen van politici voor campagneactiviteiten en het toezicht op de uitgaven voor evenementen berust bij de activiteitencoördinator.

Materiaalcoördinator
In een campagne is goed materiaal onmisbaar. Dit materiaal is gratis beschikbaar, vanuit het partijbureau. Wel dient er op verschillende momenten in de campagne materiaal besteld te worden. Ook dient er iemand zicht te houden op wanneer welk materiaal ingezet gaat worden. Zorg er daarom voor dat er één iemand in het campagneteam hiervoor verantwoordelijk is.

Budgetbeheerder
Campagne voeren zonder geld is onmogelijk. Zelfs de meest eenvoudige campagne kost geld. De planning van de campagne gaat voor een belangrijk deel over de verdeling van de beschikbare middelen. Maak daarom één persoon in het campagneteam verantwoordelijk voor de financiën. Een eerste taak van de budgetbeheerder is het beheren van de financiën tijdens de campagne. Hij of zij stelt de campagnebegroting op. De budgetbeheerder zorgt ook voor extra inkomsten. Het organiseren van fondsenwerving ten behoeve van die extra inkomsten kan ook tot de taak van de budgetbeheerder behoren. In een enge rolopvatting is de budgetbeheerder dus een boekhouder die zorgt voor een kloppende begroting. In een meer ruime rolopvatting zorgt de budgetbeheerder voor het werven van extra middelen. De budgetbeheerder hoeft niet per se de penningmeester van de afdeling te zijn. Dat kan ook een lid of sympathisant zijn die voor zijn of haar werk aan acquisitie doet of iemand die bijvoorbeeld voor een liefdadigheidsinstelling een sponsorloop heeft georganiseerd.

Vrijwilligers
Een politieke partij kan niet zonder vrijwilligers, en zeker in campagnetijd zijn ze onmisbaar. De vrijwilligers zijn de stuwende kracht bij het canvassen en andere activiteiten, en tegelijkertijd ook het visitekaartje van de partij. Als er veel vrijwilligers zijn om te helpen bij de campagne, dan versterkt dit het imago van de partij. Als je jongeren aan wilt spreken tijdens de verkiezingsperiode is het belangrijk om ook jonge vrijwilligers in te zetten. Vaak hebben lokale afdelingen moeite met het werven van vrijwilligers, en soms hebben ze moeite de vrijwilligers die zich aanmelden werkelijk op te nemen in de afdeling. De oorzaak hiervan is in de meeste gevallen dat er niet één verantwoordelijke is voor de vrijwilligerscoördinatie, en dat de lokale afdeling de taken al jaren verdeelt over de bekende leden zodat inzet van nieuwe vrijwilligers niet nodig lijkt. Zo kan het gebeuren dat vrijwilligers niet teruggebeld worden of aan hun lot worden overgelaten binnen de afdeling. Dat mag niet gebeuren.

De vrijwilligerscoördinator
Het werven en binden van vrijwilligers is van cruciaal belang voor het succes van de campagne. Om vrijwilligers op de juiste manier in te zetten tijdens de campagne is het nodig om, zowel in het landelijke campagneteam als in elke lokale afdeling, een vrijwilligerscoördinator aan te wijzen. De coördinator is verantwoordelijk voor de werving

van vrijwilligers, maar ook voor de begeleiding. Natuurlijk is het ieders verantwoordelijkheid om te zorgen dat vrijwilligers zich thuis voelen bij de afdeling of in de organisatie. De coördinator wordt specifiek aangesteld om zorg te dragen voor de vrijwilligers van het allereerste contact tot en met het bedanken voor hun inzet na de verkiezingen.

De coördinator is verantwoordelijk voor:
- het opstellen van een wervingsplan voor nieuwe vrijwilligers;
- in kaart brengen van de taken die door vrijwilligers uitgevoerd kunnen worden;
- zorgen dat vrijwilligers op plekken worden neergezet die bij ze passen;
- begeleiden van vrijwilligers (eventuele klachten behandelen, als spreekbuis fungeren);
- motiveren van vrijwilligers;
- zorgen voor de reiskostenvergoeding, de catering, het vrijwilligerspakket.

Een goede vrijwilligerscoördinator bezit voldoende sociale vaardigheden, weet mensen te motiveren, kan goed luisteren, is in staat de achterliggende motivatie van de vrijwilligers te achterhalen en daar op in te spelen, levert (constructieve) feedback, komt op voor de belangen van de vrijwilligers en kan delegeren. Bovendien moet de coördinator ook weten welke mensen er in de partij rondlopen en een goed beeld hebben van de taken die tijdens een campagne moeten worden uitgevoerd.

Om mensen echt te betrekken bij de campagne is het belangrijk dat de vrijwilligerscoördinator ervoor zorgt dat alle vrijwilligers op de hoogte zijn van de campagneplannen. Ook moet voor hen duidelijk zijn waar ze ingezet gaan worden, welke taken ze gaan uitvoeren en om welke periodes het zal gaan. Geef niet alleen aan dat er bijvoorbeeld drie weken voor de verkiezingen gefolderd gaat worden, maar ook om welke dagen en tijden het gaat. Om gemotiveerd te blijven moeten de vrijwilligers het overzicht hebben.

Het is sterk aan te raden om een Q&A (Questions & Answers) op te stellen met de meest gestelde vragen en de antwoorden. Zo 'wapen' je de vrijwilligers tegen lastige vragenstellers, en bovendien kun je op deze manier zorgen dat alle vrijwilligers dit soort vragen op dezelfde manier beantwoorden. Deze Q&A's worden in deze landelijke campagne beschikbaar gesteld door het landelijk campagneteam. Zet ze ook in bij het informeren van je vrijwilligers.

3.4 OKTOBER T/M NOVEMBER 2013: Voorbereidingen op de campagne

Werving van vrijwilligers
Voordat je als afdeling vrijwilligers gaat werven is het handig om de volgende vragen te stellen:

1. Waar hebben we precies vrijwilligers voor nodig? Welke taken, wat voor mensen? Deze vraag lijkt makkelijker dan hij is… Het is zaak om exact te weten welke activiteiten in het kader van de campagne plaats zullen vinden, en voor welke taken daarbij vrijwilligers nodig zijn. Als het gaat om specialistische taken, zoals het schrijven voor de website, dan heb je vrijwilligers nodig die verstand hebben van het betreffende onderwerp en de nodige vaardigheden bezitten. Vrijwilligers hoeven er niet alleen te zijn voor het 'ouderwetse' campagnehandwerk, zoals het uitdelen van folders, maar ook voor meer gecompliceerde taken, zoals schrijven of het presenteren van een debat. Als een vrijwilliger de kennis niet in huis heeft, maar dit soort taken wel graag wil uitvoeren, kan gedacht worden aan het geven van een kleine training door een ervaren partijgenoot dat al vaker met dit bijltje heeft gehakt.

2. Wie zijn onze potentiële vrijwilligers en hoe bereiken we ze?
De potentiële vrijwilligers voor de PvdA zijn de mensen die affiniteit hebben met het gedachtegoed van de partij. Dit kunnen mensen zijn met tijd om vrijwilligerswerk te doen, maar ook drukke mensen die bereid zijn om tijd te maken. Vaak willen mensen zich ontwikkelen. Je kunt er voor kiezen vrijwilligers te werven onder de doelgroepen die je ook in je campagne wilt aanspreken, zoals bijvoorbeeld jongeren, ouderen, allochtonen of vrouwen. De doelgroepen waar je je op gaat richten kunnen dus volgen uit de campagnestrategie die gekozen is. De manier waaróp je vervolgens gaat werven is afhankelijk van de doelgroep (zie hoofdstuk over doelgroepen.)

Voorbeeld: Uit Nederlands onderzoek naar hoe men vrijwilliger wordt blijkt de meest efficiënte manier om te werven via vrienden en familie te zijn. Uit dit onderzoek kwamen de volgende cijfers naar voren:
- via vrienden en familie 41,5%
- via instellingen (door bv. folders die daar lagen) 25,0%
- via collega's en relaties 15,5%
- huis-aan-huisbladen 5,6%
- artikelen in dagbladen 2,0%
- via lokale radio en kabelkrant 0,7%

De boodschap is duidelijk: zorg dat iedereen in de afdeling zijn eigen vrienden en familie enthousiasmeert, en zorg dat er een aantrekkelijke partijfolder ligt bij bijvoorbeeld het gemeentehuis, andere vrijwilligersorganisaties (zoals de sportvereniging), in het buurthuis, op scholen, bij jongerenorganisaties en in cafés. Ook iedereen die in het afgelopen jaar lid is geworden van de partij is een potentiële vrijwilliger. Door nieuwe leden actief te betrekken kun je veel vrijwilligers op de been brengen. Veel lokale afdelingen houden ruim voor de verkiezingen een belactie onder de leden om vrijwilligers te werven.

Wat zijn redenen om vrijwilliger te worden?
Vrijwilligers kunnen zich aanmelden om zeer uiteenlopende redenen. Als je deze redenen weet kun je daar je voordeel mee doen. Een reden kan zijn: vanwege de ondersteuning van de ideologie van de partij of uit sociale bewogenheid. Maar daarnaast kunnen ook de volgende redenen een rol spelen: omdat ze het leuk vinden; om nieuwe mensen te ontmoeten; om werkervaring op te doen; om invloed uit te kunnen oefenen op de (lokale) politiek; om betrokken te raken bij de partij/insider gevoel; om maatschappelijk nuttig werk te verrichten.

Probeer dus bij het werven, maar ook in een later stadium bij het motiveren van vrijwilligers, steeds deze beweegredenen te achterhalen en daarop in te spelen. Iemand die werkervaring op wil doen zou bijvoorbeeld assistent kunnen worden van de campagnecoördinator (van de lokale afdeling), iemand die invloed wil uitoefenen kan de mensen op de lijst begeleiden bij bijeenkomsten of buurtbezoeken, en iemand die nieuwe mensen wil ontmoeten zou zelfs de rol van vrijwilligerscoördinator op zich kunnen nemen. Deze methoden moedigen mensen aan om vrijwilliger te worden en motiveert ze om echt actief te worden.

Naast deze redenen blijkt dat mensen het vaakst vrijwilligerswerk doen omdat ze er simpelweg voor gevraagd zijn. Mensen hoeven geen goede motivatie te hebben om het te doen, vragen is meestal genoeg. Verder kunnen de beweegredenen veranderen tijdens het doen van het vrijwilligerswerk. Het is belangrijk om te blijven luisteren naar je vrijwilligers en op verschillende motivaties in te spelen.

Wat bied je vrijwilligers?
Vrijwilligers leveren gratis werk, maar zijn daarom niet minder kostbaar. Ze zijn waardevol voor de partij en daar zijn kosten aan verbonden. Het feit dat ze niet betaald krijgen voor het werk dat ze verrichten, betekent dat ze beloond moeten worden met aandacht, respect en natuurlijk een hapje en drankje. Daarbij is het de verantwoordelijkheid van de partij (landelijke en lokaal) om ervoor te zorgen dat vrijwilligers er geen geld op toe moeten leggen. Houd er dus rekening mee dat als er reiskosten gemaakt worden, als er kleding aangeschaft wordt, als de activiteit tijdens het avondeten plaatsvindt, dit ten laste komt van de partij. Nu zal materiaal niet snel één van de beweegredenen zijn om vrijwilliger te worden, maar het kan wel een goede beloning zijn. Bovendien versterkt het materiaal het gevoel deel uit te maken van een grote, saamhorige partij en het kan gezien worden als teken van dank voor de vrijwilligers. Het zal daarom ook weer nieuwe vrijwilligers aanspreken. Daarom is het een goed idee geld vrij te maken op de begroting om alle nieuwe vrijwilligers een speciaal vrijwilligerspakket te geven. Los hiervan is een handdruk en een persoonlijk dankwoord van de partijleider van onschatbare waarde voor iedereen die zich belangeloos voor de partij inzet.

Planning
Werven van vrijwilligers
- Inventarisatie van welke mensen er nodig zijn voor welke klussen;
- Werfmethode kiezen op basis van het soort vrijwilliger (doelgroep);
- Indien nodig een training geven aan de vrijwilligers;
- Luister naar vrijwilligers, geef ze inspraak en verantwoordelijkheid;
- Maak duidelijke afspraken;
- Zorg voor faciliteiten voor de vrijwilligers, zoals toegang tot informatie en reiskostenvergoeding;
- Zorg voor een vast aanspreekpunt: de vrijwilligerscoördinator.

Motiveren van vrijwilligers
- Organiseer een vrijwilligersbijeenkomst waar alle nieuwe vrijwilligers kennismaken met de partij en met elkaar en waar ze geïnformeerd worden over alle campagneplannen;
- Persoonlijk contact is essentieel;
- Laat vrijwilligers iets doen wat ze leuk vinden, kunnen en willen doen;
- Zorg dat vrijwilligers een toegevoegde waarde hebben en zich nuttig voelen. Als je ze voor niets laat komen, komen ze niet meer.

Behouden
- Bedank mensen, organiseer een feestje na afloop van de verkiezingen (ook als je niet gewonnen hebt);

- Geef vrijwilligers erkenning (jij hebt dat gedaan), bevestiging (jij hebt dat goed gedaan) en waardering (bedankt voor je inzet);
- Probeer de vrijwilligers waar je al deze energie en tijd in hebt gestoken ook te behouden voor de partij ná de verkiezingen.

Wie doet wat?
De volgende stap is het beantwoorden van de vraag 'wie doet wat?'. Aan iedere activiteit die in het campagneplan wordt genoemd, wordt een naam gekoppeld. Bij elke naam wordt vermeld wat precies zijn of haar taak is. Daarbij gaat het zeker niet alleen om verantwoordelijkheden, maar juist ook om de concrete actie. Wie belt de drukker, wie reserveert de zalen, wie regelt de vrijwilligers, wie gaat het budget beheren, wie brengt de folders rond etc.? Als de campagneorganisatie helder is opgebouwd, zijn deze vragen makkelijk te beantwoorden.

Communicatie en media
Voor een politieke partij is effectieve communicatie van enorm groot belang. Dat geldt voor de periode tussen verkiezingen en nog sterker voor de campagneperiode. Effectieve communicatie wordt pas bereikt als er een directe lijn is met de strategie van een partij. Zoals we in het hoofdstuk over strategie hebben kunnen lezen, begint alles met de doelstelling en de manier waarop het doel bereikt moet worden. Zonder ijzersterk programma kun je communiceren wat je wilt, maar dat zet uiteindelijk geen zoden aan de dijk. Als boodschap en speerpunten duidelijk zijn en gedragen worden door de partij, dan is het tijd om een communicatiestrategie te ontwikkelen.

De basis: de boodschap consequent herhalen
Er zijn verschillende middelen om je boodschap te communiceren. Je hebt je eigen middelen, zoals website, ledenblad, materiaal, sociale media en de externe media waarbij je een onderscheid kan maken tussen gratis media-aandacht en betaalde advertentieruimte. Dit zijn echter slechts middelen, waak ervoor dat je communicatiemiddelen niet doel op zich worden. Zoals: we willen een leuk filmpje, of zoveel mogelijk twittervolgers. Bij elke communicatie-uiting moet de eerste vraag zijn: Wat willen we precies aan wie vertellen? Ga elke keer terug naar de basis, naar de strategie, wie willen we bereiken met welke boodschap? Vervolgens ga je op zoek naar de juiste (mix van) middelen, die deze boodschap het best bij de juiste mensen kan laten landen. Ook is het belangrijk om consequent te zijn in boodschap (tekst) en vormgeving: hou vast aan de keuzes die gemaakt zijn, herhaling is in campagne juist goed. Uiteraard moet de vormgeving of boodschap soms aangepast worden aan het middel, maar blijf consequent. Welke middelen er uiteindelijk worden ingezet is afhankelijk van jullie mogelijkheden, beperkingen, de gemaakte media inventarisatie en uiteraard het beschikbare budget.

Communicatiestrategie
Wanneer de boodschap, inhoud en strategie vast staan, moet bekeken worden welke middelen en welke boodschappers worden ingezet om dit te communiceren. Dat komt neer op de vragen: via welke media bereik je de juiste doelgroep, welke gezichten koppel je aan welke inhoud en op welke momenten?

Free publicity
Free publicity heeft als grootste voordeel – het ligt voor de hand - dat het gratis is. Hierop valt ten opzichte van 2010 veel winst te behalen. Het is aan te raden om van elke actie vooraf en achteraf een kort persbericht te schrijven met foto. Deze worden vaak overgenomen. Denk ook aan lokale en regionale tv en radio. In externe media (waarin je afhankelijk bent van journalisten voor wat er verschijnt) zijn er vier types te onderscheiden:

- Lokale en regionale TV
- Lokale en regionale radio

• Lokale en regionale dag-,week-, en huis-aan-huisbladen
• Lokale en regionale websites

Welk middel op welk moment wordt ingezet hangt af van beschikbaarheid en mogelijkheid. De onderstaande vragen helpen hierbij om een keuze te maken:

• Welke lokale en regionale dagbladen worden in jouw gemeente het meest gelezen en door wie? En welke websites, radioprogramma's en lokale en regionale zenders worden er veel bekeken en/of beluisterd?
• Met welke media bereik je de geselecteerde kiezersgroepen en doelgroepen?
• Hoe zijn de contacten met deze verschillende media? Is er een goede perslijst en contact met de betreffende journalisten? Een goede relatie met de media is essentieel!
• Wanneer moet nieuws worden aangeleverd, wanneer hebben de journalisten hun deadlines?
• Welke raadsleden en/of wethouders doen het goed in de media? Wie zijn lokaal de gezichten van de partij?

Het persbericht
Journalisten krijgen enorm veel persberichten op hun bureau, daarom moet jouw persbericht er uitspringen. De boodschap moet duidelijk zijn en de lay-out moet er aantrekkelijk uitzien. Stuur een persbericht altijd op naam naar een specifieke journalist en tevens naar de chef van de redactie. Nadat je het persbericht hebt gestuurd, bel je op om de journalist te vragen of hij/zij het heeft gezien en of er wat mee wordt gedaan. De volgende kenmerken zijn van belang voor een persbericht: Keep It Short and Simple (KISS); Gebruik de centrale boodschap; Het nieuws moet direct, vet gedrukt, in de eerste regel staan; Het moet antwoord geven aan de vijf W's: Wie, Wat, Waar, Wanneer, Waarom. Gebruik normale taal en geen jargon. Daarnaast moet de lay-out consistent zijn en overeenkomen met de PvdA huisstijl. Vergeet de datum van versturen niet te vermelden en dat het logo van de partij of van de campagne wordt gebruikt. Zorg voor grote marges tussen de zinnen en in de kantlijn (ruimte voor aantekeningen) en gebruik naam, adres, telefoonnummer en e-mailadres van de afzender.

Betaalde media
Landelijk is er deze campagne flink aandacht voor betaalde media op landelijk en regionaal niveau. Aangezien het een lokale campagne is kan betaalde media op lokaal niveau aanzienlijk effect hebben. Reserveer hiervoor middelen op de begroting. In het nieuwe systeem voor materiaal zullen een aantal aanpasbare voorbeeldadvertenties beschikbaar zijn, die gebruikt kunnen worden voor lokale media. Meer informatie is beschikbaar bij je consulent.

Eigen media
Naast de externe media zijn er uiteraard ook eigen media (waarin je zelf bepaalt wat er verschijnt):
• Website, digitale nieuwsbrief
• Social media: Twitter, Facebook, Linkedin
• Materiaal: Flyers, Posters
• Afdelingsblad

Via je consulent zijn er uitgebreide handleidingen beschikbaar voor online communicatie, ook kan je een training aanvragen. Wanneer je een filmpje of een bericht maakt en op internet plaatst, bedenk dan wel dat het door iedereen overgenomen kan worden. Iets lijkt vaak lollig of scherp voor je eigen omgeving, maar bedenk wel dat wanneer iets landelijk wordt overgenomen het vaak erg flauw over kan komen.

Nieuwe media
Grassroots website

Uiteraard heeft elke politieke partij een eigen website. Het komt nog vaak voor dat partijen hun eigen website gebruiken als een reclamezuil. Je kunt er eigenlijk alleen naar kijken. Internet heeft natuurlijk veel meer mogelijkheden vanwege haar interactieve karakter. Je kunt je eigen website interactief maken of bijvoorbeeld een grassroots website opzetten met als speciaal doel om nieuwe mensen te ontmoeten, ideeën uit te wisselen, te discussiëren, evenementen te organiseren en mensen te mobiliseren. Discussie kun je organiseren via een online forum. Je kunt stukken plaatsen in de vorm van een zogenaamde Wiki; een technologie die het toelaat dat mensen gezamenlijk aan een stuk schrijven en die beroemd is geworden door de online encyclopedie Wikipedia. Het grote voordeel van een interactieve website is dat mensen zich deelgenoot voelen van jouw missie. Het grote 'nadeel' is dat je delen van je campagne uit handen geeft. Dat is voor heel veel traditionele partijen vaak een stap te ver. Het proberen uit te oefenen van totale controle is nog steeds een automatische reflex in de politiek.

Virtueel vriendennetwerk
Twitter en Facebook zijn virtuele vriendennetwerken waar ondertussen honderden miljoenen mensen lid van zijn. Bijvoorbeeld het Nederlandse netwerk Hyves heeft meer dan 7 miljoen leden op een bevolking van zestien miljoen. Je maakt een persoonlijk profiel aan en voegt je bestaande vrienden toe. Daarnaast kun je op zoek gaan naar oude klasgenoten en wordt je geïnformeerd over wat iedereen aan het doen is. Politici gebruiken vrienden netwerken om in contact te komen met jongeren, die er veelvuldig gebruik van maken. De kracht van de sociale netwerken is dat politici een 'persoonlijke vriendschap' kunnen aangaan met de kiezer en door middel van blogs, foto's en het beantwoorden van vragen een persoonlijke relatie opbouwen met de 'potentiële kiezer'. De nieuwste ontwikkeling is nu dat kandidaten zelf een groot vriendennetwerk op proberen te bouwen. Kijk maar eens op http://my.barackobama.com/.

Viral movies
Viral movies zijn ook erg in opmars (De term 'viral movie' is overigens niet helemaal juist maar wordt veel gebruik. Daarom noemen wij het ook zo, maar eigenlijk moet je spreken van een filmpje dat 'viral' gaat). De SP bracht tijdens de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2006 een filmpje uit waar in hun partijleider Jan Marijnissen net deed of hij met een persoonlijke brief naar de persoon op weg ging die het filmpje ontving. Dit persoonlijke tintje en de mogelijkheid het door te sturen naar vrienden was een instant succes. Heel veel mensen stuurden het filmpje door. Dat is een prachtig effect, want vaak is het verboden om zomaar mails naar mensen te sturen die daar niet om hebben gevraagd. Spam versturen is vrijwel overal strafbaar.

Filmpjes spotjes en Youtube
Goedkoper dan een eigen TV kanaal is het plaatsen van filmpjes op Youtube of het openen van een eigen Youtube kanaal.

Mediamix
Bij ieder nieuwsmoment maak je de afweging welke media je wenst in te zetten. Vaak gaat het om een mix van communicatiemiddelen die naast elkaar worden ingezet. Niet alle jongeren zitten immers op twitter of zijn lid van Facebook. Niet iedereen leest de krant. Voeren jullie actie tegen de sluiting van een wijkcentrum? Schrijf ruim van tevoren een persbericht, regel een interview met een politicus ter plaatse, communiceer via website en twitter en stuur achteraf nog een ingezonden brief naar de regionale dagbladen en de lokale (huis-aan-huis-)bladen. Zo kunnen de verschillende middelen elkaar versterken.

Communicatie bij incidenten
Wanneer er een onverwacht incident is dat plotseling veel media-aandacht krijgt, neem dan contact op met je regioconsulent. Hij of zij zorgt er dan voor dat je ondersteuning kunt krijgen van een van de persvoorlichters.

De gouden mediawijsheden
"You never get a second chance to make that first impression" "Reporters are repeaters" "People remember in threes"
"A fat preparation for a lean presentation." "Facts tell, stories sell."
"Play the media game, don't try to make the rules." "The Medium is the message"

3.5 DECEMBER TOT 5 MAART 2014: CAMPAGNE!

Campagnevoeren: evenementen en canvassen
Er zijn veel verschillende manieren om de boodschap te communiceren. Denk aan een optreden in de media en betaalde media, door de straat op te gaan en mensen aan te spreken, maar ook door het organiseren van bijeenkomsten en het verspreiden van materiaal.

Evenementen
Tijdens een politieke campagne worden verschillende activiteiten en evenementen georganiseerd. Deze activiteiten kunnen variëren van canvassen tot een groot en hip politiek evenement. Het is van belang om zoveel mogelijk mensen te bereiken. Voorbeelden van campagne evenementen zijn werkbezoeken, townhall meetings, festivals en arenabijeenkomsten. Verwacht niet dat de mensen automatisch naar jou toekomen, maar ga zelf naar de mensen toe. Organiseer dus geen partijbijeenkomsten in achterafzaaltjes, maar in het centrum van een stad, goed bereikbaar en bekend bij het publiek. Een succesvolle activiteit moet aan een aantal criteria voldoen:

- Er moet een directe relatie tussen de PvdA partij en de kiezer zijn;
- Het is interessant en relevant voor de media waardoor je 'free publicity' krijgt
- Het geeft je de mogelijkheid om je boodschap te verkondigen
- Het sluit aan bij een bepaalde doelgroep, die ook uitgenodigd is om aanwezig te zij
- Verbind de boodschap met de locatie. Bijvoorbeeld een bijeenkomst over de gezondheidszorg organiseer je in een ziekenhuis of dokterspost.
- Check de locatie altijd van te voren en bedenk welke techniek je nodig hebt (monitors, beamer, microfoons);
- Welk beeld wil je op televisie? Kijk door het de lens van de camera. Zorg bijvoorbeeld dat op de achtergrond je partijlogo en website-adres zichtbaar zijn.

Feel Good activiteiten
Activiteiten waarmee we uitstralen dat PvdA'ers dichtbij mensen staan. Het handigste is als je kan aanhaken bij evenementen die al worden georganiseerd. Dit kan bijvoorbeeld met aanwezig zijn op de jaarmarkt en door gadgets uitdelen op het lokale popfestival. Feel Good activiteiten kunnen tegelijk strategisch zijn, zoals bij de bazaar waar we de doelgroep Nieuwe Nederlanders bereiken en een kroegentocht om met studenten in gesprek te gaan. Het is belangrijk een kalender op te stellen met activiteiten die in de afdeling plaatsvinden, waar veel mensen op af komen zoals bijvoorbeeld braderieën en andere evenementen bijvoorbeeld bij schaatsen. Behoefte aan goede ideeën? Neem dan contact op met je consulent. Die kan je verder helpen of in contact brengen met afdelingen die al leuke ideeën hebben bedacht.

Canvassen
Canvassen (het langs-de-deuren gaan in electoraal belangrijke wijken en buurten) is een uitstekende methode om inzicht te krijgen in waar je kiezers wonen en direct in gesprek te gaan met kiezers. De band tussen kiezers en gekozenen wordt steeds losser. Mensen stemmen niet meer hun hele leven op één partij, maar wisselen steeds vaker van partij. Iedere keer moeten we de band met onze kiezers dus warm zien te houden. Want het is ook waar dat kiezers die al eens op onze partij gestemd hebben eerder geneigd zijn om dat in het vervolg nog eens te doen. Veel mensen vinden de politiek 'één pot nat' en

hebben de moed opgegeven dat er met hun stem iets kan veranderen: 'De politiek trekt zich niks van de mensen aan' of 'Het maakt toch weinig uit waarop je stemt' zijn veelgehoorde kreten. Om dat te weerleggen zijn de gebruikelijke mediacampagnes niet toereikend en wekken soms zelfs argwaan bij de kiezers. Daarom is het belangrijk om te investeren in het directe gesprek met kiezers en dat kan door te canvassen. Met het canvassen haal je de band met de kiezer aan. Als je hen weet te interesseren om belangstellende van de partij te worden, kun je ook zorgen voor een duurzame band met de kiezer. Dat vergroot de kans dat zij bij verkiezingen op je gaan stemmen.

Daarnaast kun je mensen werven om een meer intensieve relatie met je partij aan te gaan en dat heeft positieve effecten:

- Nieuwe leden: Wie wordt er lid van De PvdA? In de regel zijn dit mensen die al eens op de PvdA hebben gestemd. Met de informatie over de wijken die electoraal belangrijk zijn voor de PvdA weet je in welke wijken je kiezers wonen. Door een bestand aan te leggen van belangstellenden kun je deze mensen vragen om lid te worden;
- Nieuwe vrijwilligers: Via het bestand van belangstellenden kun je ook de broodnodige vrijwilligers voor jouw campagnes werven. Dit heeft een sneeuwbaleffect als gevolg. Als je met 10 mensen een straat bezoekt en die tien mensen weten ieder 10 andere vrijwilligers te werven spreek je al over 100 vrijwilligers;
- Meer financiële middelen: Meer leden betekent meestal meer contributie. Daarnaast kun je de belangstellenden tijdens de campagne om een donatie vragen.

Tot slot enkele tips, oftewel: wat doe je wel en wat doe je niet:

Wel doen

- Laat zien dat het leuk is om te canvassen; toon interesse, maar ga niet uitgebreid in discussie (tijd is kostbaar);
- Tegenstanders proberen te overtuigen is verspilde tijd en moeite;
- Vergeet niet om je kiezers te vragen om belangstellende te worden;
- Doe het samen, inclusief de (aspirant) volksvertegenwoordigers die het goede voorbeeld moeten geven;
- Stel je eigen grenzen: echte beledigingen, racistische of seksistische uitspraken moet je gewoon niet pikken. 'Als u zo reageert, kunnen we geen gesprek voeren' is doorgaans een voldoende waarschuwing. En als dat nog niet lukt dan maar: 'Zullen we dit gesprek maar beëindigen?'.
- Schrijf voorafgaand aan het canvassen een script waarlangs het gesprek kan verlopen.

Niet doen

- Andere politieke partijen zwart maken;
- Aan blijven dringen als iemand aangeeft dat hij niet met je wilt praten;
- Ongewenst gedrag als: roken tijdens het gesprek; een zonnebril dragen; neuspeuteren;
- Niet bij mensen langs de deuren gaan als het donker is of laat in de avond;
- Tegen een vrouw die open doet vragen: 'Mag ik uw man even spreken?'

Bijlage 1. Datumschema

DATUMSCHEMA MET UITERSTE DATA VOOR DE KANDIDAATSTELLING GEMEENTERADEN 2014

Dit schema is opgesteld op basis van de bepalingen in de statuten en het huishoudelijk reglement van de partij en beschrijft de formele handelingen die gedurende dit proces verricht moeten worden.
Een uitgebreide handleiding volgt. Hierin komen thema's als campagne, kandidaatstelling en verkiezingsprogramma uitvoerig aan de orde.

Dit schema is vastgesteld door het Partijbestuur in april 2012

NB: Voor de te verrichten handelingen is de uiterste termijn genoemd. Het is raadzaam om hier voor te gaan zitten; bij de keuze van de exacte data voor vergaderingen dient rekening gehouden te worden met het bieden van voldoende tijd voor het verrichten van het gevraagde; zie daarvoor de NB-opmerkingen.

NB: Dit schema gaat uit van gemeenteraadsverkiezingen op 5 maart 2014. Momenteel ligt er een voorstel bij de Raad van State om deze datum te wijzigen. (5 maart is Aswoensdag). Zodra er een definitief besluit is, zal het schema in aangepaste vorm naar de afdelingen verzonden worden.

November 2012:
Afdelingsbestuur bereidt het draaiboek voor de voorbereidingen van de gemeenteraadsverkiezingen voor en de besluitvorming erover.

Uiterste datum: 5 december 2012 (15 maanden voor de datum van de gemeenteraadsverkiezingen)
De afdelingsvergadering besluit of er wordt deelgenomen aan de gemeenteraadsverkiezingen en op welke wijze. Wij verzoeken u dit besluit door te geven aan de bestuurssecretaris.

Uiterste datum: 5 januari 2013 (14 maanden voor de datum van de gemeenteraadsverkiezingen)

- De afdelingsvergadering stelt het draaiboek vast voor de voorbereidingen van de gemeenteraadsverkiezingen. Daaronder vallen in elk geval de werkwijze bij het opstellen van het ontwerpverkiezingsprogramma, de profielschets en de ontwerpkandidatenlijst. Het is belangrijk in het draaiboek een tijdpad op te nemen waarin alle werkzaamheden vermeld staan.
- Ook wordt in deze vergadering besloten of er een ledenraadpleging wordt gehouden voor de vervulling van de positie van de lijsttrekker (art. 5.3 lid 4 HHR). Wanneer besloten wordt tot een ledenraadpleging, dan dient, in verband met de ondersteuning vanuit het partijbureau, dit gemeld te worden aan de bestuurssecretaris. Let op: als tijdens deze vergadering besloten is om het niet te doen, kan dat niet op een later moment veranderd worden.
- Daarnaast wordt besloten of de ontwerpkandidatenlijst wordt opgesteld door het afdelingsbestuur (eventueel terzijde gestaan door een adviescommissie) of door een onafhankelijke kandidaatstellingscommissie. Indien gekozen wordt voor het laatste dienen de leden door de afdelingsvergadering worden benoemd. (art. 5.3 lid 7 HHR).
- Op deze afdelingsvergadering wordt tevens vastgesteld op welke wijze de fractie geadviseerd wordt inzake de keuze van de kandidaat-wethouder(s) en of daar een aparte selectiecommissie voor zal worden ingesteld.

- De afdelingsvergadering besluit over samenwerking met andere partijen; indien besloten wordt om samen met een andere partij een kandidatenlijst op te stellen, worden alle werkzaamheden zoveel mogelijk op dezelfde wijze georganiseerd als in het geval dat de partij zelfstandig een kandidatenlijst zou indienen.

NB 1: Het is raadzaam om zo spoedig mogelijk tot instelling van de adviescommissie dan wel onafhankelijke kandidaatstellingscommissie over te gaan vanwege de taak van het opsporen van potentiële kandidaten.

Februari 2013:
Afdelingsbestuur, dan wel de onafhankelijke kandidaatstellingscommissie indien daarvoor gekozen is, stelt in overleg met de gemeenteraadsfractie/fractievoorzitter de profielschets op van de toekomstige gemeenteraadsfractie. De profielschets bevat een advies betreffende de gewenste samenstelling van de fractie en de eisen waaraan de individuele fractieleden moeten voldoen. Aparte aandacht wordt besteed aan de lijsttrekker, de fractievoorzitter en de wethouder(s). Bij de samenstelling van de fractie wordt gestreefd naar een gelijke vertegenwoordiging qua sekse en naar een evenwichtige spreiding qua leeftijd en diversiteit.

Februari / maart 2013:
Afdelingsvergadering, waarin de profielschets van de toekomstige gemeenteraadsfractie wordt vastgesteld.
In de profielschets wordt apart aandacht besteed aan de lijsttrekker, de fractievoorzitter en de wethouder.

April 2013:
Aan de leden van de afdeling wordt bekend gemaakt in welke periode en voor welke datum (maandag 3 september 2013) men zich kandidaat kan stellen en op welke wijze dit moet gebeuren.
In geval er in de januarivergadering besloten is om voor de positie van de lijsttrekker een ledenraadpleging te houden (indien er uiteraard meer dan een geschikte kandidaat is) dan wordt ook bekend gemaakt tot welke datum (maandag 1 oktober 2013) partijgenoten zich hiervoor kunnen kandideren. Kandidaten voor het lijsttrekkerschap dienen hun aanmelding vergezeld te doen gaan van handtekeningen van minstens 10% van de stemhebbende leden van de afdeling, of bij afdelingen met minstens 500 leden minstens 50 handtekeningen van stemhebbende leden van de afdeling.
Tevens wordt de vastgestelde profielschets onder de aandacht gebracht.

Maandag 3 september 2013
Namen van leden die zich kandidaat stellen in het bezit van het afdelingsbestuur. De aanmelding dient vergezeld te gaan van een motivatie waarom de desbetreffende persoon zich kandidaat stelt. Zodra de afdelingssecretaris de aanmelding ontvangt zendt hij de interne bereidverklaring en erecode toe aan betreffend lid. Beide dienen ondertekend retour gestuurd te worden en dienen voor 10 september 2013 bij de secretaris binnen te zijn.

Maandag 10 september 2013
- De door de kandidaten ingevulde en ondertekende interne bereidverklaring en gedragscode dienen in het bezit van het afdelingsbestuur te zijn. (Pas dan is een kandidatuur formeel.)
- Start door afdelingsbestuur(al dan niet terzijde gestaan door een adviescommissie) of onafhankelijke kandidaatstellingscommissie van het opstellen van de ontwerpkandidatenlijst.
- het afdelingsbestuur dient te checken of de kandidaat een contributieachterstand heeft. (En voor de zittende raadsleden ook de afdracht die geldt voor leden met een politieke functie binnen de partij.)

NB: Voor de werkzaamheden rond het opstellen van de ontwerpkandidatenlijst (waaronder het voeren van gesprekken met kandidaten) dienen tenminste zes weken te worden gereserveerd.

Maandag 1 oktober 2013

- Sluitingsdag voor het melden van kandidaten voor het lijsttrekkerschap. Deze aanmelding dient vergezeld te gaan van minstens 10% handtekeningen van stemhebbende leden van de afdeling, dan wel 50 handtekeningen indien de afdeling minstens 500 leden telt (art. 5.4 lid 3 HHR).
- Indien zich twee of meer kandidaten voor het lijsttrekkerschap hebben gemeld, vindt in de periode van zaterdag 27 oktober tot en met dinsdag 6 november 2013 een ledenraadpleging plaats.
- Het afdelingsbestuur controleert of de handtekeningen afkomstig zijn van leden van de desbetreffende afdeling.
- Het afdelingsbestuur laat kandidaten de interne bereidverklaring en erecode tekenen door de kandidaten.

Zaterdag 27 oktober t/m dinsdag 6 november 2013

Ledenraadpleging over het lijsttrekkerschap. Het afdelingsbestuur kan een aanbeveling ten aanzien van de kandidaten meesturen. (art. 5.6 lid 4 HHR).

Woensdag 7 november 2013

Vaststelling en bekendmaking van de uitslag van de ledenraadpleging over het lijsttrekkerschap.

De uitslag van de ledenraadpleging heeft geen betekenis als de som van het aantal geldig uitgebrachte stemmen en uitgebrachte blanco stemmen lager is dan 15% van het aantal leden dat gerechtigd was om deel te nemen aan de ledenraadpleging.

NB 1: De beoogd lijsttrekker is vanaf dat moment bevoegd het afdelingsbestuur over het conceptverkiezingsprogramma en het afdelingsbestuur dan wel de onafhankelijke kandidaatstellingscommissie inzake de conceptkandidatenlijst te adviseren.

NB 2: Vanwege deze bepaling kan het verkiezingsprogramma niet eerder worden vastgesteld dan nadat de uitslag van de ledenraadpleging over het lijsttrekkerschap bekend is. Het verkiezingsprogramma dient te zijn vastgesteld voordat de kandidatenlijst definitief wordt vastgesteld.

5 tot en met 20 november 2013

Het afdelingsbestuur dan wel de onafhankelijke kandidaatstellingscommissie stelt een gemotiveerde rangordening op (art. 5.7 HHR). Indien er een ledenraadpleging is gehouden voor de lijsttrekker is dit de lijst vanaf plaats 2.

De beoogd lijsttrekker heeft het recht het afdelingsbestuur over het ontwerpverkiezingsprogramma en de ontwerpkandidatenlijst te adviseren voordat de besluitvorming hierover in het afdelingsbestuur plaatsvindt.

Uiterste datum: 22 november 2013

Het afdelingsbestuur zendt het ontwerpverkiezingsprogramma en de ontwerpkandidatenlijst (en in voorkomend geval de alfabetische lijst van niet-geplaatsten) aan de leden (art. 5.4 lid 3 en art. 5.8 lid 2 HHR). Hierbij wordt bekend gemaakt hoe en voor welke datum de leden amendementen kunnen indienen op het ontwerpverkiezingsprogramma. Bij de ontwerpkandidatenlijst wordt de vastgestelde profielschets meegezonden alsmede een toelichting op de kandidaten op de ontwerpkandidatenlijst.

NB 1: Het concept-verkiezingsprogramma dient tenminste twee weken vóór de vergadering waarin het wordt vastgesteld in het bezit te zijn van de leden, waarna zij een week de mogelijkheid hebben tot het indienen van amendementen.

NB 2: De datum waarop de afdelingsvergadering de kandidatenlijst vaststelt moet in het door de afdelingsvergadering vastgestelde schema worden genoemd. Woensdag 5 december 2013 2009 is de uiterste datum waarop afdelingen deze vergadering kunnen beleggen (zes weken vóór de officiële kandidaatstelling).

Uiterste datum: 5 december 2013 (6 weken voor de officiële kandidaatstellingsdatum)
Afdelingsvergadering waarin:
- het verkiezingsprogramma dient te worden vastgesteld (art. 5.4 lid 2 HHR);
- indien er een ledenraadpleging is gehouden voor het lijsttrekkerschap wordt de uitslag bekrachtigd;
- de kandidatenlijst wordt vatgesteld (art. 5.8 HHR);
- besloten wordt of en met welke andere partij(en) een lijstverbinding zal worden aangegaan.

NB 1: De afdelingssecretaris zorgt voor de verwerking van de vastgestelde kandidatenlijst in het zgn. H-3-1 of H-3-2 formulier en draagt zorg voor de benodigde handtekeningen van de op de lijst voorkomende kandidaten.
NB 2: Het H-3-1 (of H-3-2) formulier dient door het partijbestuur getekend te worden. Het formulier kan digitaal opgestuurd worden. Begin december wordt u hier nog nader over geïnformeerd.

Dinsdag 21 januari 2014
Officiële kandidaatstelling bij de gemeentesecretarie.

NB: De meeste gemeentes bieden de mogelijkheid tot proefinlevering. Maak daar gebruik van!

Woensdag 5 maart 2014
Verkiezingen leden gemeenteraden.

Bijlage 2. Profielschetsen raadslid, fractie en fractievoorzitter

Profiel PvdA-raadslid:

Je bent sociaaldemocraat
- Je bent in staat om vraagstukken die in de gemeente spelen te beoordelen en te verwezenlijken aan de hand van sociaaldemocratische waarden;
- Je bent herkenbaar als PvdA-raadslid en jouw dagelijkse politieke handelen kenmerkt zich door onze moraal van soberheid, dienstbaarheid en integriteit (Erecode PvdA);

Je bent volksvertegenwoordiger
- Je hebt concrete ideeën ter verbetering van de stad en de drang om deze te realiseren;
- Je bent nieuwsgierig naar wat leeft in de samenleving en bent goed op de hoogte van maatschappelijke ontwikkelingen, bovendien heb je een breed netwerk binnen de stad;
- Je bent benaderbaar voor alle inwoners van de gemeente, je luistert en neemt mensen serieus;
- Je hebt politiek inzicht, zowel bij het politieke spel in de gemeenteraad als bij het nemen van initiatieven buiten het gemeentehuis. Je bent in staat (politieke) coalities te smeden;
- Je kunt politieke kwesties in gewone taal overbrengen en beschikt over goede mondelinge- en schriftelijke vaardigheden. Je kunt debatteren, op een bewonersavond spreken en een persbericht schrijven;
- Je bent in staat om je snel in te werken op nieuwe dossiers, hoofd- en bijzaken te scheiden en samen te werken in een fractie

Je bent partijlid
- Je committeert je aan het landelijke- en lokale verkiezingsprogramma;
- Je onderhoudt actief contact met de afdeling en neemt deel aan campagneactiviteiten;
- Je kent de weg binnen de partij en hebt een netwerk waar meerdere bestuurslagen in vertegenwoordigd zijn;
- Je ondertekent de interne bereidverklaring van de PvdA en verbind je hiermee aan de interne contributie- en afdrachtverplichtingen;

Profiel PvdA-fractie

Fracties zijn idealiter een afspiegeling van de bevolking. Dus een mengeling van mannen en vrouwen, jong en oud, autochtoon en allochtoon, mensen met verschillende opleidingsniveaus, mensen werkzaam bij de overheid en in het bedrijfsleven, etc. Voor het goed functioneren van een fractie zijn ook verschillende kwaliteiten nodig. Het is slim om een mix te maken van generalisten, specialisten en 'echte' volksvertegenwoordigers. Kleine fracties moeten proberen deze mix te vinden in combinatie met de steunfractie.

Binnen een PvdA-fractie zijn solidariteit en gelijkwaardigheid ontzettend belangrijk. In een goed functionerend team wordt elkaars talent erkend, is er wederzijdse steun, is er ruimte voor kritiek en wordt er nauw samengewerkt. Fractiewerk is teamwerk, fractieleden moeten zich verbonden voelen met het werk van de ander en bereid zijn om, waar nodig, steun te bieden.

De politieke koers van de fractie
De PvdA-fractie is in staat om – eventueel samen met het afdelingsbestuur – een werkplan op te stellen voor de 4-jarige raadsperiode. In dit werkplan staan de politiek-inhoudelijke prioriteiten en doelen genoemd, de samenwerking binnen de fractie en met andere fracties in de raad. Bij het werkplan horen een communicatieplan en afspraken over woordvoering en media-optredens. Een fractie moet in staat zijn om dit soort afspraken van te voren te maken en vast te leggen.
Afhankelijk van coalitiedeelname, maakt de fractie intern en extern ook afspraken over samenwerken met de eigen wethouder(s) en de coalitiepartijen.

Samenwerking fractie en afdeling
De fractie legt als geheel verantwoording over het handelen af aan de leden van de afdeling. Zij zijn immers door hen voorgedragen op de kieslijst van de PvdA. De fractie onderhoudt actief het contact met het afdelingsbestuur en met diverse werkgroepen in de afdeling. Het afdelingsbestuur wordt actief betrokken bij functioneringsgesprekken van fractieleden, dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Fracties vormen een onderdeel van een groter politiek geheel. Zij hebben een functie naar regionale, provinciale en landelijke politiek. Om geïnformeerd te blijven zal de fractie dus contact moeten onderhouden met landelijke en regionale onderdelen van de partij.

De fractievoorzitter
De fractievoorzitter is de eerste woordvoerder namens de PvdA. Hij/ zij is de leider van het team, op belangrijke momenten de woordvoerder van het team en ook degene die moet zorgen dat de fractie als team opereert. Bovendien moet de fractievoorzitter de samenwerking met andere partijen in de raad bewaken en de relatie met de eigen PvdA-wethouders onderhouden.
Als fractievoorzitter:
- Ben je strateeg, teamplayer en leider tegelijk, zowel naar binnen als naar buiten toe.
- In staat om mensen te binden, sociaal vaardig
- en beschik je over leidinggevende kwaliteiten.

De voorzitter zorgt dat ieder fractielid op de eigen kwaliteiten wordt ingezet, dat afspraken worden nagekomen en dat de fractie als geheel zowel aan haar controlerende als haar volksvertegenwoordigende taak toekomt. Hij / zij heeft geen ambitie om deze termijn wethouder te worden en weerhoudt de fractie ervan op de stoel van de wethouder en de ambtenarij te gaan zitten. Hij of zij kan ook buiten de fractie mensen aan de PvdA binden en geeft de PvdA in de gemeente een gezicht.

Competenties
Raadsleden hebben een:
- volksvertegenwoordigde rol
- stellen kaders voor beleid
- controlerende taak .

De PvdA heeft hier competenties aan verbonden die voor jou als PvdA- raadslid belangrijk zijn.

De competenties die behoren bij de volksvertegenwoordigende taak zijn:
- **Luisteren -** Als je goed luistert toon je een actieve interesse wat de ander zegt en weet je daardoor belangrijke informatie op te pakken.
- **Tact/sensitief gedrag -** je bent in staat om je te verplaatsen in een ander, en in te kunnen spelen op gedachten/gevoelens/het standpunt/de situatie van de ander.

- **Creativiteit/vindingrijkheid –** Je komt met originele oplossingen voor problemen waar je als raadslid tegenaan loopt.
- **Doorzettingsvermogen -** Je vindt het geen enkel probleem je gedurende langere tijd intensief met een taak bezig te houden, ook bij tegenslag. Je volhardt in een plan totdat je doel bereikt is.
- **Gespreksvaardigheid –** Je kunt door in gesprek te gaan met betrokkenen / belanghebbenden behalen wat je wilt bereiken.

De competenties die behoren bij de kaderstellende rol zijn:
- **Besluitvaardigheid -** Op basis van een goed oordeel durf je verantwoorde beslissingen en/of acties te ondernemen. Zelfs als je niet van alle feiten, gevolgen of alternatieven op de hoogte bent, of er conflicterende belangen zijn.
- **Initiatief -** Je signaleert problemen of belemmeringen en lost deze zo snel mogelijk op. Je bent alert en anticipeert op kansen, nieuwe situaties of problemen en handelt er in een vroeg stadium naar.
- **Omgevingsbewustzijn -** Je laat blijken dat je goed op de hoogte bent over de maatschappelijke, politieke en inhoudelijke ontwikkelingen. Je bent leergierig en nieuwsgierig, gericht op interactie, samenwerking én communicatie met anderen.
- **Presenteren (van ideeën) -** Je hebt een eigen visie, een eigen mening en eigen ideeën, die je helder, duidelijk, boeiend en enthousiasmerend kan overbrengen op anderen.
- **Visie (helikopterview) -** Je weet een inspirerend toekomstbeeld voor de lokale sociaaldemocratie te ontwikkelen en uit te dragen, waarbij je afstand kunt nemen van de dagelijkse praktijk.

De competenties die bij de controlerende taak horen, zijn:
- **Onafhankelijkheid -** Je vormt zelfstandig een mening of oordeel, je onderneemt zelfstandig actie zonder je te laten beïnvloeden door anderen. Je wilt en kunt een eigen koers varen.
- **Oordeelsvorming -** Je kunt gegevens en de manier van handelen afwegen tegen relevante criteria en zo tot onderbouwde beoordelingen komen.
- **Voortgangsbewaking -** Je bewaakt de voortgang, realisatie, resultaten en effecten van politieke afspraken zoals raadsbesluiten, moties, amendementen en belangrijke toezeggingen.

De competenties voor samenwerking en algemene taken zijn:
- I**ntegriteit -** Als PvdA-lid en –politicus handel je altijd integer, ook bij druk van buitenaf. Iedere PvdA-politicus tekent een gedragscode en is integer. Je gaat zorgvuldig en discreet met vertrouwelijke of gevoelige informatie uit de raad/fractie/contacten en met je netwerken om.
- **Samenwerken -** Je zit in de raad om de sociaaldemocratie in je gemeente te versterken. Dat doe je samen met anderen. Het gezamenlijk resultaat telt en dat bereik je door een optimale afstemming tussen de eigen kwaliteiten en belangen én die van de anderen.
- **Stressbestendigheid -** Je kunt incasseren, je blijft zaken relativeren en rationeel benaderen. Je gaat rustig, systematisch en efficiënt te werk.
- **Assertiviteit - J**e komt op een niet kwetsende en tactvolle manier op voor je eigen mening, je behoefte of belangen.
- **Conflicthantering -** Je weet belangentegenstellingen met een grote emotionele lading op een tactvolle wijze te behandelen en op te lossen. Dat doe je wanneer je individuele contacten met bewoners onderhoud, in de raad, maar ook in het buurthuis waar je bent uitgenodigd voor een bewonersvergadering.
- **Mondelinge uitdrukkingsvaardigheid -** Je weet je ideeën, meningen, standpunten en besluiten in een begrijpelijke taal aan anderen duidelijk te maken. Je weet wie je toehoorders zijn en stemt je boodschap daar op af.

Voor fractievoorzitters ligt daarnaast meer nadruk op de competenties:

- Samenwerken en verbinden
- Strategisch inzicht
- Leiding geven en tact
- Besluitvaardigheid

De PvdA heeft een competentietest om zelf te kunnen zien waar je kracht en affiniteit ligt. Dit is een zelfbeoordelingtest. Naast de algemene test bestaat de mogelijkheid om een test te maken die verder gaat op de diverse deelcompetenties.

Fractieprofiel
Fracties zijn idealiter een afspiegeling van de bevolking. Dat betekent dat er een mengeling is van jong en oud, mannen en vrouwen, allochtoon en autochtoon, mensen met verschillende beroepsachtergronden, met verschillende opleidingsniveaus. Kortom mensen met verschillende kwaliteiten zodat de fractie als geheel haar werk goed kan doen.

Het fractieprofiel wordt opgesteld door de kandidaatstellingscommissie / het bestuur na overleg met de huidige fractie. Het fractieprofiel bevat een advies over de gewenste samenstelling van de fractie, de mix van ervaring en vernieuwing in de fractie en een indicatie van de eisen waaraan de kandidaten moeten voldoen. Kleine fracties moeten proberen deze mix te vinden in combinatie met de steunfractie.

Er bestaat geen blauwdruk voor de ideale fractie. Toch blijken de meeste mensen lid van de PvdA om vergelijkbare redenen zoals solidariteit, een sociale politiek en gelijke kansen. Die uitgangspunten hebben niet alleen consequenties voor de inhoudelijke koers maar ook voor de verhoudingen en de cultuur in een PvdA-fractie. In een goed functionerend team wordt elkaars talent erkend, is er wederzijdse steun, is er ruimte voor kritiek en wordt er nauw samengewerkt.

Het profiel beschrijft welk gedrag verwacht wordt van de fractie. Het is dus niet een abstracte beschrijving van globale uitgangspunten maar een concreet stuk waaraan de fractie haar optreden kan toetsen. De fractie moet weten wat er leeft binnen de gemeente. Fracties leggen daarom contact met relevante doelgroepen en maatschappelijke organisaties. Fractiewerk is teamwerk, fractieleden moeten zich verbonden voelen met het werk van de ander en bereid zijn om, waar nodig, steun te bieden. Fracties vormen een onderdeel van een groter politiek geheel. Om geïnformeerd te blijven zal de fractie dus contact moeten onderhouden met landelijke en regionale onderdelen van de partij.

Voorbeeld van een fractieprofiel
De samenstelling van de fractie voldoet aan de volgende punten:

- Fractie als onderdeel van de PvdA
  - De fractie straalt een open en actieve houding uit en maakt actief deel uit van de vereniging de PvdA.
  - De fractie beschikt over voldoende (werk) ervaring, kennis en affiniteit op de diverse onderwerpen die (gaan) spelen en de gemeente en in de samenleving.
  - De fractie beschikt over voldoende spreiding over de verschillende kernen / wijken van de gemeenten.
  - De fractie bestaat uit een mix van verschillende kwaliteiten (bijvoorbeeld ombudsman, partijpoliticus, coach, activist, bestuurder, binder).
  - De fractie is op de hoogte van de verschillende rollen van kaderstellen, volksvertegenwoordiging en controleren en weet deze te gebruiken in het realiseren van het verkiezingsprogramma.
  - Fractieleden hebben zich gecommitteerd aan het verkiezingsprogramma.

  - De fractieleden nemen deel aan verenigingsactiviteiten als individu en als team. Het team legt bij monde van de fractievoorzitter politieke verantwoording af in de ledenbijeenkomsten.
  - De fractie streeft er naar zich verder te ontwikkelen, de fractieleden nemen deel aan de functioneringsgesprekken. Opleiding, scholing en deelname aan landelijke bijeenkomsten zijn een vast onderdeel van de werkzaamheden van de fractie.
- Het team:
  - De lijsttrekker is het boegbeeld van de campagne.
  - Na de verkiezingen is de fractievoorzitter het eerste aanspreekpunt en onderhandelaar.
  - De samenstelling van de fractie is een afspiegeling van de lokale samenleving. Dit komt tot uitdrukking in de verhouding man / vrouw, leeftijdsopbouw in de fractie, geografische spreiding, allochtoon / autochtoon.
  - De fractie wordt versterkt door de steunfractie waarvoor dezelfde eisen gelden.
  - De fractie beschikt over leden die voorzitters- en/of bestuurlijke kwaliteiten hebben.
- De eisen voor de kandidaten:
  Een kandidaat op de ontwerpkandidatenlijst voldoet als lid van de PvdA aan de volgende eisen:
  - Is lid van de PvdA (art. 2 HHR), heeft geen betalingsachterstanden en bereidt de landelijke en lokale aanvullende contributies te voldoen.
  - Onderschrijft het lokale PvdA-verkiezingsprogramma op alle punten,
  - Onderschrijft en voegt zich naar democratische besluitvorming en neemt beslissingen / acties vanuit sociaaldemocratische uitgangspunten.
  - Heeft kennis van de PvdA als organisatie en de inhoudelijke visie en standpunten van de PvdA en is bereid zich hiervoor in te zetten.
  - Is bereid verantwoording af te leggen over het eigen politieke optreden en handelen in de ledenvergaderingen en richting de kiezers.
  - Kan de politieke visie van de PvdA vertalen in de lokale praktijk
  - Kan input geven aan de PvdA voor nieuwe ideeën en projecten.
  - Is bereid in werkgroepen van afdeling en fractie deel te nemen.
  - Onderschrijft de interne bereidverklaring en erecode van de PvdA voor haar volksvertegenwoordigers en bestuurders.
  - Kan landelijk en provinciaal beleid vertalen naar consequenties op lokaal niveau en kan hierover communiceren met leden en kiezers.
  - Heeft voldoende tijd voor het raadslidmaatschap (minimaal .. uur) en investeert deze tijd hierin.
  - Is bereid te investeren in de verschillende netwerken van de PvdA.
  - Stelt zijn zetel beschikbaar ingeval hij of zij uit de fractie stapt.
  - Voldoet aan alle eisen die de gemeentewet stelt aan raadsleden.
- Beschikt als PvdA-lid over de competenties zoals die zijn vastgelegd in het profiel voor raadsleden en/of heeft de wil en potentie deze te ontwikkelen.
- Beschikt over de vaardigheden en persoonlijkheid:
  - Beheersing, actief en passief, van de Nederlandse taal
  - Is een inspirerende, doortastende en op samenwerking gerichte persoonlijkheid, met ene open houding en staat open voor de ideeën van anderen, kan enthousiasmeren, motiveren en beargumenteren.
  - Is kritisch, onafhankelijk, sociaal vaardig en kan reflecteren op eigen handelen.

- Is geïnteresseerd in de wereld om hem heen, op zoek naar contacten met burgers om zijn rol als volksvertegenwoordiger voortdurend te blijven ontwikkelen.

Bijlage 3. Profielschets wethouder

Handelen vanuit de idealen
De gemeente staat het dichtst bij de burger. Juist als eerste overheid kunnen onze politici het beste vorm en inhoud geven aan onze idealen zoals gelijke kansen, verheffing, het recht op een fatsoenlijk bestaan en ondersteuning voor de zwakkeren. Samen met de idealen van solidariteit, vrijheid, democratie, rechtvaardigheid en duurzaamheid zijn dit de idealen van de sociaaldemocratie. Voor de Partij van de Arbeid staat daarbij het recht op een fatsoenlijk bestaan centraal. Een bestaan dat een volwaardige participatie in de maatschappij mogelijk maakt, met ruimte voor wie wil en respect voor wie niet kan.
De idealen van de PvdA zijn onder andere gericht op werk, meedoen en eerlijk delen. Dit is de weg die leidt naar een sterk en sociaal Nederland.

Wie zoekt de PvdA
De PvdA zoekt mensen die volop in het leven staan, actief aan de maatschappij deelnemen en zich strijdbaar en met overtuiging willen inzetten voor de samenleving en het sociaaldemocratische gedachtegoed. Het bereiken van de idealen begint voor een PvdA-wethouder met een gezonde en ambitieuze motivatie, met een realistische kijk op de maatschappij en een visie op de toekomst.

De PvdA zoekt mensen die het maximale eruit willen en kunnen halen voor de samenleving waarin aandacht en zorg bestaat voor de mensen die het minder hebben. Deze houding vertaalt zich in de resultaten bij onderhandelingen, debatten en presentaties. De burgers herkennen de PvdA als partij die opkomt en durft te strijden voor het bereiken van haar idealen.

De PvdA zoekt mensen die communicatief vaardig zijn op alle disciplines van het volksvertegenwoordiger- of bestuurderschap. Dit zijn mensen die het sociaaldemocratische gedachtegoed overtuigend, aansprekend en in begrijpelijke taal voor het voetlicht kunnen brengen. De PvdA-wethouder doet dit niet alleen vanuit het gemeentehuis maar vooral in contact met burgers. De PvdA-wethouder maakt gebruik van social media, heeft de kwaliteiten om met veel overtuiging en deskundigheid de media te woord te staan in voor iedereen begrijpelijke taal, heeft een gezonde dosis relativering en humor, kan op de werkvloer werknemers te woord staan over gevolgen van genomen besluiten en kan op straat in gesprek gaan met de kiezer.

Wethouder: gevarieerde functie
Als wethouder krijg je te maken met het politiek-bestuurlijke krachtenveld. De spelers variëren van de ambtelijke organisatie tot individuele burgers, van gemeenteraad tot maatschappelijke organisatie en van bedrijfsleven tot provinciale en landelijke overheid. Als wethouder geef je sturing aan de ambtelijke organisatie, leg je verantwoording af in de raad, onderhandel je in de coalitie, lig je onder een vergrootglas bij de media, neem je beslissingen op strategisch niveau, toon je je betrokkenheid bij de maatschappij en ga je in gesprek met de mensen in de wijken over gemeentelijke zaken die hen aangaan. Het wethouderschap vraagt daarom nogal wat van je en is lang niet iedereen gegeven. Om het wethouderschap goed uit te oefenen zul je gedreven moeten zijn de sociaal democratische waarden uit te dragen. Je persoonlijkheid en je vaardigheden zijn belangrijk. Als wethouder ben je betrokken bij de vereniging en je bewust van je gezichtsbepalende rol voor de vereniging op lokaal niveau. In het politieke debat in de afdeling heb je een voortrekkersrol. Als wethouder ben je zichtbaar en herkenbaar bij publieksgerichte activiteiten zoals canvassen en campagne voeren. Daarnaast sta je in direct contact met de leden van de afdeling.

Als wethouder ben je je bewust van de tijdelijkheid van de functie. Er moet altijd ruimte zijn voor vernieuwing maar talent en ervaring weegt (net als bewezen kwaliteit) mee. Ervaring met het bedrijven van politiek is vanuit de PvdA opgedaan. Zonder de nodige ervaring met het bedrijven van politiek wordt het moeilijk je staande te houden.

Betrokken en benaderbaar
Je moet actief contact onderhouden met alle lagen uit de samenleving en open staan voor signalen. Je moet actief contacten leggen met organisaties, specialisten en belanghebbenden op hun portefeuillegebied, empathie vertonen en burgers betrekken bij de besluitvorming. Verbinden en doorpakken zijn je kernkwaliteiten. Je kunt bruggen bouwen als dat nodig is, maar verliest jouw eigen inzet niet uit het oog en kunt dus ook goed onderhandelen. Je werkt aan een consistente en duurzame relatie met de inwoners van de gemeente. In samenspraak met hen werk je aan de toekomst van de gemeente. Bovenal staat dat je zowel formeel als informeel betrokken en benaderbaar bent voor de inwoners van de gemeente.

Inhoudelijke kennis op specifiek beleidsterrein
Bij voorkeur zoeken we mensen met inhoudelijke kennis op één of meerdere beleidsterreinen. Indien je deze kennis niet heb moet je in staat zijn je snel in te werken in jouw beleidsterrein. Over het algemeen dien je over een hbo/academisch werk- en denkniveau te beschikken.

Media en communicatie
Je moet goed met (social) media overweg kunnen en mediastrategisch inzicht hebben: je moet kunnen inschatten welke zaken voor de media interessant zijn of kunnen worden en neemt zelf initiatief om je te profileren als PvdA'er. Je kunt je eigen gewenste imago neerzetten in de media. Je brengt je standpunten overtuigend en aansprekend voor het voetlicht. Je kunt goed communiceren met burgers en relevante politieke actoren op zowel lokaal, provinciaal en landelijk niveau. Je moet op jouw terrein kunnen inspireren en motiveren om zo draagvlak voor je beleid te creëren onder de bevolking, uitvoerders en politici. Je moet dus ook goed hun verhaal voor het voetlicht brengen in zaaltjes en in de media en in staat zijn om losse zaken terug te koppelen naar jouw visie. Je moet bereid en in staat zijn om helder en open verantwoording af te leggen aan raad, partij en burgers.

Analytisch, strategisch en visie
Je moet in staat zijn om analyses te maken van signalen die je oppikt en dit kunnen vertalen naar politiek handelen. Dat geldt ook voor zaken die buiten jouw portefeuillegebied liggen. Je moet strategisch inzicht hebben: je kunt inschatten wat de gevolgen van jouw handelen zijn en signaleert tijdig de risico's van zaken die op jouw gebied spelen. Je bent ook bereid kritisch naar jezelf te kijken en hebt incasseringsvermogen. Dat betekent dat je goed kunt communiceren, leiderschap toont, en soms bereid bent om stevig in te grijpen. Je hebt een heldere visie, gebaseerd op het PvdA-verkiezingsprogramma en weet dit vertaald te krijgen in een collegeprogramma. Je stelt jezelf aan het begin van jouw periode daarop gebaseerde doelen die je aan het eind van je periode gerealiseerd wilt hebben. Deze visie moet je, los van de actuele zaken die ongetwijfeld op je afkomen, gedurende jouw hele periode zichtbaar blijven maken. Je moet in staat zijn om op basis van jouw visie te inspireren en motiveren en zegt nooit 'daar ga ik niet over'.

Als PvdA-wethouder onderteken je de erecode en interne bereidverklaring. Je volgt de scholing vanuit de PvdA voor wethouders, neemt deel aan de CLB-bijeenkomsten op jouw terrein en neemt deel aan intervisie voor wethouders. Kennis delen binnen partijverband is voor jou vanzelfsprekend.

Bijlage 4. Overzicht opleidingen

De Suze Groenewegschool biedt PvdA-ers de mogelijkheid om zich met cursussen en trainingen te ontwikkelen tot uitstekende actieve leden, bestuurders en volksvertegenwoordigers, herkenbare sociaaldemocraten met een kritische, bevlogen en daadkrachtige instelling. Partijgenoten kunnen op ieder niveau hun talent ontwikkelen en kennis verbreden. De opleidingsprogramma's van de Suze Groenewegschool helpen je in een snel veranderende, complexe omgeving de idealen van de PvdA vorm te geven, uit te dragen en te verwezenlijken.

Hieronder vind je een overzicht van alle door de Suze Groenewegschool aangeboden opleidingsactiviteiten die relevant zijn in het kader van 'Het proces naar 2014'. Je bent van harte welkom om deel te nemen aan die onderdelen die aansluiten bij jouw activiteiten binnen de (voorbereidingen op) de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen 2014. Daarnaast organiseert de Suze Groenewegschool ook nog andere activiteiten (leergangen, trainingen, workshops): voor het volledige programma, zie de website, www.pvda.nl/opleidingen.

2012
1 december
PvdA Vooruit!
Tijdens deze opleidingsdag (op één plaats in het land) worden verschillende trainingen en workshops aangeboden, waarbij de deelnemer een keuze kan maken uit het aanbod. Dit zijn de onderwerpen die deze dag behandeld zal worden:

- Nogmaals Proces 2014, inclusief stappen met inzoomen op selecteren van de kandidatenselectiecommissie en programmacommissie
- Scouten naar politiek talent
- Ontwerpen van een verkiezingsprogramma
- De organisatie van de campagne
- Snuffelen aan het raadslidmaatschap
- Training raadsleden: wat zijn mijn ambities voor 2014 en hoe ga ik die realiseren?
- Ledenwerving
- Functioneringsgesprekken
- Canvassen (met aandacht voor campagnekantoren en ombudswerk)

Zaterdag 8 december
Communicatieacademie
Een dag met allerhande trainingen. Geschikt voor zowel leden die geïnteresseerd zijn in het lidmaatschap van de gemeenteraad als voor leden die de raadsverkiezingen organiseren

1. Overtuigend Debatteren
2. Speechen als Obama
3. Impact in de Media
4. Creatief en effectief gesprek leiden
5. Gespreksvaardigheden tbv. selectie- en functioneringsgesprekken
6. Maak meer non-verbale impact
7. Domination Techniques

2013
Januari
Schaper2 - fase 1
Een herhaling van het Schaper-programma. De Jan Schaper leergang wordt georganiseerd voor mensen die meer dan een gemiddelde interesse hebben voor politiek.

De leergang heeft tot doel deze mensen kennis te laten met de praktijk van de lokale politiek en de politieke partij om mensen hun eigen ambities en talenten te laten ontdekken en om hen kennis te laten maken met politieke vaardigheden. Ook worden zij geïntroduceerd in een regionaal en landelijk netwerk.
De eerste fase van de leergang draait om het kennismaken met het lidmaatschap van de raad. Wat komt daar allemaal bij kijken, waar moet je rekening mee houden en hoe kan je zaken die jij wilt verbeteren bereiken?

Februari
Communicatieacademie (voor o.a. zittende raadsleden)
Een dag met allerhande trainingen, waarbij naast debat-, presentatietrainingen en gesprekstechnieken ook gekozen kan worden voor:

- Mediastrategie ontwerpen (door PSO)
- Mediatrainingen
- Boodschapontwikkeling
- Functioneringsgesprekken
- Gesprekstechnieken voor selectiecommissies

Maart 2013
(Kleine) Campagneschool
Voor de campagnecoördinatoren, afdelingsvoorzitters en politiek leiders van alle afdelingen. Een jaar voor de verkiezingen!

April
PvdA Vooruit!

- Ledenwerving
- Vrijwilligersmanagement
- Canvassen
- Bijeenkomsten organiseren
- Training fractievoorzitters: hoe hou ik iedereen op een goede manier gemotiveerd het laatste jaar?
- Training kandidaatstellingscommissies/adviescommissies
- Training voorzitters: hoe kom ik aan de nodige vrijwilligers?
- Snuffelen aan het raadslidmaatschap
- Schrijven van een aantrekkelijk verkiezingsprogramma
- Boodschapontwikkeling

April
Schaper2 - fase 2
Vervolg op de eerste fase van Schaper 1 (zie januari 2013). De tweede fase van de leergang staat in het teken van politieke visie en vaardigheden. Je maakt kennis met de ideologie, leert omgaan met de (machts)instrumenten van de gemeenteraad en krijgt communicatietrainingen aangeboden.

Mei
Leergang voor geïnteresseerden in het wethouderschap/burgemeestersschap
Kennis en inzicht in het ambacht van het lokaal bestuurderschap. Er wordt aandacht besteed aan de bestuurlijke invalshoek, aan de vraag wat anderen van deze bestuurders verwachten, hoe het speelveld in elkaar zit en ook aan de (veranderende) opvattingen over de eigen maatschappelijke positie. Tevens komen aan de orde: vraagstukken die vandaag en in de toekomst lokaal een belangrijke rol innemen.

Mei
Communicatieacademie (voor o.a. alle kandidaten)
Allerhande communicatietrainingen, waarin vaardigheden worden geoefend die onontbeerlijk zijn bij de campagne (waaronder ook mediatrainingen).

September
Campagneschool
Een uitgebreid programma met voordrachten, presentaties, trainingen in het kader van de gemeenteraadscampagne. Voor campagnecoördinatoren en -vrijwilligers.

September
Zomerschool
Tijdens dit opleidingsweekend kunnen leden tot 32 jaar zich verdiepen in de sociaaldemocratie, politiek en politieke praktijk. Het programma is speciaal ontworpen ten behoeve van de voorbereiding op de Gemeenteraadsverkiezingen.

Begin november
Communicatieacademie (voor o.a. alle kandidaten)
Allerhande communicatietrainingen, waarin vaardigheden worden geoefend die onontbeerlijk zijn bij de campagne (waaronder ook mediatrainingen).

November
Mediatraining lijsttrekkers
Professionele training voor de lijsttrekkers van de C50, waarbij met de camera wordt geoefend in het omgaan met de media.

November
'Nazorg'-trainingen
Een programma voor diegenen die al weten dat zij hun wethouderschap niet zullen continueren na de verkiezingen. Oriëntatie op de arbeidsmarkt en praktische tips en oefeningen.

2014
Eind januari
Communicatieacademie (o.a. voor alle kandidaten)
- *Allerhande communicatietrainingen, waarin vaardigheden worden geoefend die onontbeerlijk zijn bij de campagne (waaronder ook de mediatrainingen).*

Maart
VERKIEZINGEN 19 maart

Na de verkiezingen:
- **Training Onderhandelingen voeren collegeprogramma**
- **Training Oppositiestrategie**
- **Opmaat-teambuildingstrainingen voor nieuwe fracties**
- **Trainingen teamdoelmatigheid en planvorming**
- **Opmaat-debattrainingen**

April
Wibaut-leergang
Leergang voor alle nieuwe raadsleden

Leergang voor fractievoorzitters
Leergang voor alle nieuwe fractievoorzitters

Wethoudersleergang
Leergang voor alle nieuwe wethouders